

Årsberetning og regnskap 2017

Bilde fra Musikaloppsetning i Tokestua Drangedal i 2017

**DRANGEDAL
SPAREBANK**

ÅRSBERETNING 2017 FOR DRANGEDAL SPAREBANK

Drangedal Sparebank er en selvstendig sparebank med hovedkontor i Drangedal og avdelingskontor i Sannidal (Kragerø kommune) og Porsgrunn, samt et «satellitt – kontor» på Ulefoss. Banken har som målsetting å være totalleverandør av finansielle produkter og tjenester for personkunder samt mindre og mellomstore bedriftskunder, innenfor bankens primære marked som er Drangedal, Sannidal, Grenland og utflyttede drangedøler.

DEN ØKONOMISKE UTVIKLINGEN

Verdensøkonomien viste i 2017 klare tegn på økt optimisme og sterkere vekst. Aktiviteten hos flere av Norges sentrale handelspartnere tok seg opp og arbeidsledigheten falt i flere land til lavere nivåer enn i perioden før finanskrisen. I tillegg så man høyere investeringsvekst og fortsatt sterk forbruksvekst. Utviklingen har vært understøttet av en svært ekspansiv pengepolitikk som har inkludert utradisjonelle tiltak, i form av verdipapirkjøp, i mange land. Det lave rentenivået må ses i sammenheng med en prisvekst som har holdt seg lav. I takt med at aktiviteten har økt har sentralbankene i flere land startet utfasingen av de ekstraordinære tiltakene, og også hevet styringsrenten enkelte steder.

USA var et av landene som var tidlig ute med rentekutt og verdipapirkjøp (kvantitative lettelser) for å stimulere til økt økonomisk aktivitet etter finanskrisen. Tiltakene har hatt ønsket effekt og i 2017 tiltok veksten, mens arbeidsledigheten ble ytterligere redusert. Den økende aktiviteten førte til tre rentehevinger fra den amerikanske sentralbanken FED gjennom året, samtidig som det ble iverksatt en gradvis nedskalering av sentralbankens balanse. Den pengepolitiske innstrammingen vil i noen grad kunne bli motvirket av skattereformen som ble vedtatt mot slutten av året.

I Eurosonen fortsatte bedringen i økonomisk aktivitet gjennom fjoråret, og veksten endte antagelig på sitt høyeste nivå siden før finanskrisen. Fremgangen var bredt basert med økt inntektsvekst og sterkere fremtidstro som igjen påvirket

forbruk og investeringsnivå i en positiv retning.

Prisveksten steg noe, men utviklingen var ikke tilstrekkelig sterk til at den europeiske sentralbanken gjorde endringer i den ekspansive pengepolitikken. Imidlertid ble det annonsert at verdipapirkjøpsprogrammet nå vil bli trappet ned. Verdipapirkjøpene vil etter planen bli avsluttet høsten 2018 dersom økonomien ikke opplever ytterligere tilbakeslag.

Situasjonen i fremvoksende økonomier tok seg også opp gjennom fjoråret. Veksten endte samlet sett på 4,5 prosent. Årsaken til fremgangen skyldtes i stor grad positiv utvikling i de råvareeksporterende økonomiene. Kina stod for et solid bidrag, med en vekst i overkant av 6 prosent. Veksten i Kina tilskrives ekspansiv finanspolitikk og høy aktivitet i boligmarkedet. Flere forhold taler for at Kinas veksttakt vil bli noe lavere fremover.

Norsk økonomi

Aktiviteten i Fastlands-Norge tok seg opp i 2017 etter et 2016 med den svakeste veksten siden finanskrisen. Veksten ble om lag fordoblet, til i underkant av 2 prosent. Dette ligger tett opptil den årlige veksttaket som Norges Bank forventer de nærmeste årene.

Boliginvesteringene har vært en av de sentrale bidragsyterne til økt vekst. Som følge av sterk prisutviklingen i boligmarkedet over flere år, og særlig i 2016, ble det igangsatt bygging av et betydelig antall boliger i 2017. I januar 2017 kom det et omslag i boligmarkedet. Prisendringen var særlig markant i Oslo, hvor prisene også hadde steget kraftig mot slutten av 2016. På tross av omslaget endte årsveksten i boligprisene i Norge på 5,7 prosent. Nedgangen fra begynnelsen av året sammenfalt med myndighetenes beslutning om videreføringen og tilstramming av boliglånsforskriften. Det er grunn til å anta at omslaget i markedet vil kunne påvirke boligbyggingen i årene fremover.

En tyngende faktor for veksten i norsk økonomi de senere år har vært fallet i oljeprisen, med påfølgende fall i oljerelaterte investeringer. Gjennom 2017 tok oljeprisen seg opp med om lag 10 USD per fat.

Samtidig har nedgangen i aktivitet medført en rekke tiltak som har redusert kostnadsnivået i sektoren.

Oljeinvesteringene har trolig bunnet ut og vil øke i tiden fremover. Med forventninger om et høyere investeringsnivå også i øvrige bedrifter, ventes en positiv impuls fra realinvesteringer for økonomien fremover.

Positive utsikter, bedring i reallønnsvekst og et fortsatt lavt rentenivå ga grunnlag for en god forbruksvekst i husholdningene i 2017. Dette gjaldt særlig forbruk av tjenester. Husholdningene har imidlertid økt sin gjeldsbelastning ytterligere og er, gitt høy andel av boliglån med flytende rente, utsatt for endringer i rentenivået. Arbeidsmarkedet bedret seg gjennom året målt ved både arbeidskraftsundersøkelsen (AKU) og registrert ledighet hos NAV. Ledigheten var i november 2017 på 4,1%.

Prisveksten, målt ved konsumprisindeksen (KPI), ble betydelig redusert i 2017, etter å ha nådd en topp på 4,4 prosent sommeren 2016. Den relativt høye prisveksten i 2016 var i stor grad en konsekvens av at den norske kronen hadde falt i verdi, med påfølgende prisvekst på importerte varer. I 2017 avtok denne effekten og prisveksten ble redusert til i overkant av 1 prosent, et nivå godt under styringsmålet for pengepolitikken på 2,5 prosent.

Bedringen av situasjonen i norsk økonomi gjennom fjoråret var ikke av en slik grad at Norges Bank ønsket å heve styringsrenten fra 0,5 prosent. Sentralbanken la vekt på at man bør gå varsomt frem i rentesettingen, men at en første renteheving ikke er langt unna i tid dersom norsk og internasjonal økonomi utvikler seg som forventet.

Finanspolitikken bidro også i ekspansiv retning i 2017. Det strukturelle, oljekorrigerede underskuddet, som måler den underliggende pengebruken av oljeinntektene, økte til 220 milliarder kroner. Målt som andel av trend-BNP for Fastlands-Norge innebar dette en vekstimpuls i økonomien på 0,4 prosent. I forhold til kapitalen i Statens pensjonsfond utland (oljefondet) utgjorde underskuddet 2,9 prosent i 2017, en tidel lavere enn handlingsregelen. Regelen ble i 2017 redusert fra 4 til 3 prosent for å reflektere en lavere forventet realavkastning fra oljefondet (Statens Pensjonsfond Utland), hvilket isolert sett taler for lavere innfasing av midler fra oljefondet inn i norsk økonomi.

Marked lokalt

Markedet lokalt er godt og preget av stabile forhold for bedriftene i Drangedal, Kragerø og kommunene i Grenland. Næringslivet har mange små og mellomstore bedrifter, som driver innen skogbruk, landbruk og matproduksjon. Det er entreprenører, håndverksbedrifter, detaljhandel, eiendomsutviklere og næringseiendom.

En viktig næring for kommunene er turistnæringen, hytteturisme med unike kvaliteter i fjelltraktene, samt flotte utviklingsområder langs innlandsvannene og kysten. Aktiviteten innen salg og utvikling av hyttetomter og hyttebygging i Drangedal kommune, har vokst videre gjennom 2017.

Lokale bedrifter driver godt og har jevn god vekst. Befolkningsutviklingen, sysselsetting og boligprisutvikling er jevnt god lokalt.

Drangedal kommune er aktive i å utvikle lokalt næringsliv og har gjennom sin næringsavdeling – Vekst i Grenland, sammen med Drangedal Næringsforening Drangedal Bilruiter og Drangedal Sparebank, etablert Næringshage. Næringshagen er videreutviklet fra «Møteplassen» og målsetter å stimulere til knoppskyting og utvikling av lokalt næringsliv. Møteplassen har bidratt til at flere nyetablerte bedrifter har startet opp og flere bedrifter i tidlig fase har jobbet godt med utvikling.

2017 ble et jevnt godt år for næringslivet i Drangedal med stabile forhold for bedriftene. I Kragerø og Grenlands kommunene har næringslivet lagt bak seg et godt år.

BANKENS VIRKSOMHET

Sparebankene har en unik eierform ved at de er selveiende institusjoner. De har ingen eiere eller aksjonærer som kan kreve utbytte. Etter at gavene er delt ut og etter at skatt er betalt, kan derfor hele overskuddet tillegges egenkapitalen. Dette er mye av årsaken til at sparebankene etter hvert er blitt meget solide institusjoner.

Odd Bjørn Rønning mottok Sparebankprisen for 2017.

Drangedal Sparebanks resultat for 2017 er godt. Den underliggende driften er styrket ytterligere og banken har en god posisjon som en selvstendig lokal sparebank.

Banken har i alle år bidratt til engasjement og aktivitet i de kommunene hvor vi har kontor. En stor del av de frivillige foreningene og organisasjonene i kommunene mottar hvert år fra bankens gavemidler betydelig økonomisk støtte til å drive sitt arbeid. På denne måten synliggjøres bankens hovedfilosofi om at vi først og fremst er til for lokalsamfunnet. I tillegg har banken en rekke samarbeidsavtaler som også bidrar til positive aktiviteter i nærmiljøet.

Det har i løpet av 2017 vært god aktivitet ved alle bankens kontor, og det har vært gjennomført aktiviteter og arrangement for kunder i ulike grupper. Stor aktivitet har resultert i mange nye kunder.

Banken er så langt tilfreds med utviklingen og ser frem til fortsatt vekst i forretningsvolumet. Det legges betydelig vekt på lønnsomhet, gode kundeopplevelser og porteføljeprodukter.

Markedsforhold

Styret er fornøyd med markedsutviklingen i 2017. Banken opplevde en jevn kundetilstrømning gjennom hele året. Antall kunder ved årsskiftet utgjør 10.265, en

økning på 533 siden samme tid i fjor. Andelen kunder utenfor Drangedal kommune er nå 61 % (58%). Bankens vekst og kundetilstrømning er en bekreftelse på at man har en solid tillit i lokalsamfunnet og at markedsposisjonen er styrket.

Merkevaren Drangedal Sparebank har en god posisjon i sine markedsområder. Bankens visjon er å vise omtanke for kunder og lokalsamfunn på en aktiv, pålitelig og hjelpsom måte. Markedsføring for øvrig har i hovedsak dreiet seg om direkte henvendelse til kunder, noe annonsering, samt sponsoravtaler med lag og foreninger.

Gjennom året har banken nok en gang markert seg som en av de bankene som har vært mest aktive i kundearbeidet og solgt mest produkter gjennom Eika Gruppen A/S. Kundene gir positiv respons på bankens utadrettede kundeaktivitet, er blant de mest fornøyde og lojale bankkundene i Norge

Banken arrangerer årlig en tur til Gautefall for ungdomskundene - her fra turen i 2017.

Salg av skadeforsikring i bank øker fortsatt. Ved årsskiftet utgjorde forsikringsporteføljen kr. 43,8 millioner, en nettoøkning siste året på kr. 1,5 millioner. Vi har nå 3.177 kunder innen skadeforsikring. Dette er en økning på 57 kunder det siste året. Innen personforsikring har banken 1321 kunder.

Verdien av aksjer notert på Oslo Børs har økt med 19,1 % i løpet av året, og bankens kundeportefølje i aksjefond var pr. 31.12.2017 på totalt kr. 160,2 millioner (108,8 millioner).

Samfunnsansvar

Banken har en viktig rolle i folks liv. Det være seg privatpersoner som får oppfylt drømmen sin om ny bolig eller

bedriftskunder som får hjelp til å sette gode ideer ut i livet. Vi avlaster risiko, sikrer likviditet og stimulerer samfunnet. Ikke minst bidrar banken til samfunnet gjennom gaver og annen støtte til idrett, kultur, ideelle organisasjoner og andre samfunnsnyttige formål.

Arbeidet med samfunnsansvar er forankret i bankens verdier. For å kunne synliggjøre bankens samfunnsansvar, er forutsetningen at banken makter å skape lønnsomhet, og som et minimum, etterlever alle lover og forskrifter.

I 2017 bidro banken samlet til gaver og sponsormidler med 1.250.000 kroner. Drangedal Bygdetun har blant annet mottatt gave fra banken på kr. 130.000 til skulpturen «Skogsarbeideren».

Banken bevilget en gave til lokalsamfunnet ved å gi en gave til den flotte skulpturen av «Skogsarbeideren».

Det er også en forutsetning at banken har et godt forhold til sine medarbeidere og ledere, har et verdigrunnlag som etterleves og betyr noe for de ansatte, samt har de beste relasjoner til sine kunder og samarbeidspartnere.

Bankens har ikke rapportert avvik i 2017 knyttet til bankens etterlevelse av lover og forskrifter. Måling i kundetilfredshet viser at

kundene er godt fornøyd med banken og scorer godt over gjennomsnittet, med en score på 88 i TNS Kantar sin kundeundersøkelse for banken mot personkunder og 96 i samme måling mot bedriftskundene. Dette er beste score blant bankene i Eika gruppen som deltok i undersøkelsen.

Samfunnsansvaret innebærer også at banken skal ha et bevisst forhold til sine interessenter og påse at bankens handlinger bidrar til en sosialt ansvarlig forretningsdrift. Hensynet til samfunnsansvar er innarbeidet i overordnede retningslinjer under konkrete emner som eksempel etikk, bekjempelse av hvitvasking, helse, arbeidsmiljø og sikkerhet, samt det ytre miljø.

I 2017 ble det rapportert 3 mistenkelige transaksjoner mens bankens øvrige hendelsesrapport ikke har avdekket vesentlige avvik. Banken har ikke særskilt klimaregnskap og innehar heller ikke egen miljøsertifisering.

For å sikre etterlevelse og godt omdømme inngår bankens ansatte i et etterutdanningsprogram med ulike kurs, seminar mv. med fokus på etterlevelse av sentrale lover og forskrifter, forsvarlig utlånspraksis mv. hvor banken har 15 sertifiserte AFR rådgivere ved utgangen av 2017. Banken har 3 autoriserte rådgivere på kreditt, 5 sertifiserte dagligbank rådgivere, 2 sertifiserte BM rådgivere og 3 sertifiserte salgsledere, samt 16 GOS rådgivere innen forsikring. Autoriserte og sertifiserte rådgivere oppdaterer sin kunnskap årlig.

Banken sikrer også ansatte innflytelse gjennom godt samarbeid med de tillitsvalgte innenfor de rammer og tradisjoner som gjelder for bransjen. Det legges videre til rette for at rekrutteringer skjer fra et bredt utvalg av samfunnet og eldre arbeidstakere kan få et yrkesaktivt liv frem til alderspensjonering og bidra til å redusere antall tidligpensjoneringer i banken.

Hvert år arrangerer banken kundetur for sine seniorkunder. I 2017 besøkte vi Vemork på Rjukan og Heddal Stavkirke.

EIKA GRUPPEN STYRKER LOKALBANKEN

Drangedal Sparebank er aksjonær i Eika Gruppen AS. Eika Alliansen består av 69 lokalbanker, Eika Gruppen og Eika Boligkreditt. Eika Alliansen har en samlet forvaltningskapital på over 400 milliarder kroner, nær en million kunder og mer enn 3000 ansatte. Dette gjør Eika Alliansen til en av de største aktørene i det norske bankmarkedet – og en av de viktigste aktørene for norske lokalsamfunn.

Lokalbankene ved din side

Lokalbanker har bidratt til økonomisk utvikling og trygghet for privatkunder og lokalt næringsliv i norske lokalsamfunn i snart 200 år. Lokalbankene i Eika Alliansen har full selvstendighet og styring av egen strategi og sin lokale merkevare. Nærhet og personlig engasjement for kundene og lokalsamfunnet, kombinert med inngående kunnskap om kundenes behov og bedriftenes lokale marked, er lokalbankenes viktigste konkurransefortrinn. Lokalbankene i Eika Alliansen er dermed unike og viktige økonomiske bidragsyttere til vekst og utvikling for både privatpersoner og norsk samfunns- og næringsliv. I første rekke gjennom sitt engasjement for lokalsamfunnet og som tilbyder av økonomisk rådgiving, kreditt og finansprodukter tilpasset lokalt næringsliv og folk flest. Lokalbankene i Eika Alliansen har blant landets mest tilfredse kunder både i personmarkedet og bedriftsmarkedet. Med 69 lokalbanker med 200 bankkontorer i 148 kommuner representerer lokalbankene en viktig aktør i norsk finansnæring og bidrar til næringslivets verdiskaping og arbeidsplasser i mange norske lokalsamfunn.

Styrker lokalbanken

Eika Gruppens visjon er «Vi styrker lokalbanken».

Eika Gruppen utgjør finanskonsernet i Eika Alliansen. Konsernets kjernevirksomhet er tjenesteleveranser til lokalbanken og lokalbankens kunder. Eika Gruppen utvikler og leverer tjenester som understøtter stabil og effektiv bankdrift, samt løsninger og kompetanse som skal sikre videre vekst og utvikling i bankene, lokalsamfunnet og ikke minst for kundene. Konkret innebærer det blant annet å levere en komplett plattform for bank- infrastruktur, inkludert IT, betalingsformidling og digitale tjenester som nett- og mobilbank. Eika Gruppen har et profesjonalisert prosjekt- og utviklingsmiljø som investerer store ressurser i utvikling av nye, digitale løsninger for lokalbankene. Produktselskapene i Eika Gruppen – Eika Forsikring, Eika Kredittbank, Eika Kapitalforvaltning og Aktiv Eiendomsmegling – leverer et bredt spekter av finansielle produkter, kommersielle løsninger og kompetansehevende tjenester. Utover disse leveransene gir Eika Gruppen alliansebankene tilgang til kompetanseutvikling med Eika Skolen, virksomhetsstyring med Eika ViS, økonomi- og regnskapstjenester med Eika Økonomiservice og depottjenester med Eika Depotservice. I tillegg arbeider Eika Gruppen innenfor områder som kommunikasjon, marked og merkevare og næringspolitikk for å ivareta lokalbankenes næringspolitiske interesser på disse områdene.

Eika Boligkreditt sikrer lokalbanken langsiktig funding

Eika Boligkreditt er et kredittforetak som er eid av 67 norske lokalbanker og OBOS. Eika Boligkreditt har som hovedformål å sikre lokalbankene tilgang til langsiktig og konkurransedyktig funding. Selskapet har konsesjon som kredittforetak og finansierer sin utlånsvirksomhet ved utstedelse av internasjonalt ratede obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Det innebærer at Eika Boligkreditt har mulighet til å oppta lån i det norske og internasjonale finansmarkedet, og til enhver tid søke finansiering der man oppnår markedets beste betingelser. Gjennom Eika Boligkreditt får alliansebankene dermed tilgang på svært gunstig finansiering, og kan opprettholde konkurransekraften i forhold til større norske og internasjonale banker.

Eika Boligkreditt har en forvaltningskapital på om lag 100 milliarder kroner og er følgelig en viktig bidragsyter til at kundene i lokalbankene oppnår konkurransedyktige vilkår på sine boliglån.

Oppsigelse avtalen med Eika Gruppen AS

Sammen med 10 andre lokalbanker fra ulike deler av landet har Drangedal Sparebank gått til en oppsigelse av avtaleverket som knytter dem til Eika Gruppen AS. Hovedårsaken er at kostnadsutviklingen i Eika ikke vurderes å være bærekraftig over tid. Bankene har et overordnet ønske om fortsatt å være med i Eika-samarbeidet. En forutsetning vil da være at kostnadene i alliansen reduseres og at styringsstrukturen i alliansen besluttes endret. Bankene i grupperingen har inngått en intensjonsavtale om et innkjøps- og kompetansesamarbeid dersom strategisk endring i Eika Gruppen AS ikke blir gjennomført.

De elleve bankene i lokalbank-grupperingen representerer 11,4 prosent av eierskapet i Eika Gruppen. På grunn av avtalestrukturen som knytter bankene til Eika, innebærer kravet om reforhandling at lokalbankene i grupperingen sier opp dagens samarbeidsavtale med tre års oppsigelsestid fra neste årsskifte.

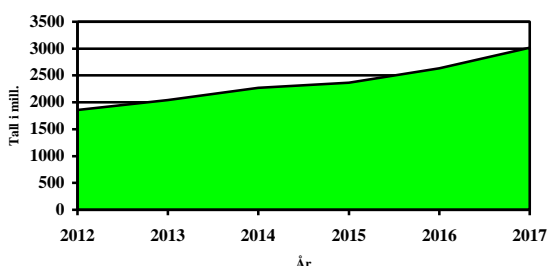
Oppsigelsen berører ikke gruppen av lokalbankers tilknytning til dataleverandøren SDC eller Eika Boligkreditt.

Lokalbanker som så langt er med i gruppen er: Askim & Spydeberg Sparebank, Aasen Sparebank, Drangedal Sparebank, Klæbu Sparebank, Harstad Sparebank, Lofoten Sparebank, Selbu Sparebank, Sparebanken DIN, Stadsbygd Sparebank, Tolga-Os Sparebank og Ørland Sparebank.

FORVALTNINGSKAPITALEN

Bankens forvaltningskapital var ved utgangen av 2017 på 3.016 millioner kroner. Dette er en økning på 382 millioner kroner, eller 14,5%. Veksten i forvaltningskapitalen var i 2016 på 11,2%.

Forvaltningskapital siste 5 år

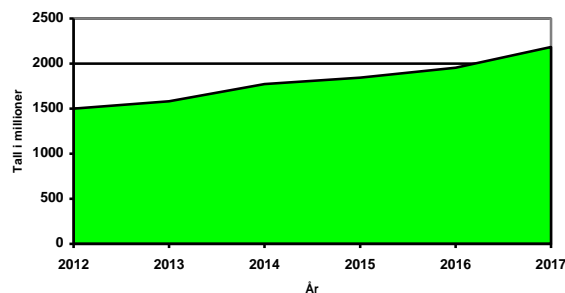

Banken har hatt god vekst i flere år, og arbeider for å opprettholde veksten i årene fremover. Konkurransen i markedet er tøff og krever mer av banken for å opprettholde en fortsatt jevn innskudds- og utlånsvekst.

INNSKUDDsutviklingen

Innskudd fra kunder har i 2017 økt med 11,8% (5,9%). Totalt økte innskuddene med 229,8 millioner kroner til 2.184 millioner kroner.

Innskuddsutvikling de siste 5 år

Geografisk fordeler innskuddene seg med 42,5% fra Drangedal kommune, 11% fra Kragerø kommune, 17,7% fra Grenland og 28,8% fra resten av landet.

Banken er opptatt av å ha tilfredsstillende innskuddsdekning over tid, og har gjennom året valgt å tilpasse seg endringene i rentemarkedet på en forsvarlig måte. Bankens søker å opprettholde god innskuddsdekning over tid.

Likviditet

For at banken til enhver tid skal være sikret tilgang til ønsket lånekapital, legger styret vekt på en balansert utvikling av banken, god løpende inntjening, trygging av soliditeten og en tilfredsstillende finansiering gjennom kundeinnskudd.

Ved utgangen av 2017 var innskuddsdekningen på 85,4 %. Styret har stor fokus på bankens likviditetsrisiko. Totalt har banken etablert trekkfasiliteter på kr. 145 millioner. Disse har ikke blitt benyttet i løpet av inneværende år.

Gjennom bruk av Eika Boligkreditt A/S har banken fått en unik mulighet for å avlaste egen balanse. I løpet av 2017 har en tredjedel av bankens utlånsvekst blitt plassert utenfor bankens egen balanse. Samlet har banken i dag om lag 31% av utlånsvolumene plassert i Eika Boligkreditt AS. Dette bidrar til å redusere likviditetsrisikoen og dermed behovet for funding i pengemarkedet, noe som gir også

de mindre bankene en anledning til å øke sine markedsandeler. Bankens utlånsvekst i Eika Boligkreditt A/S har i 2017 i stor grad skjedd i Kragerø og Grenland. Myndighetenes likviditetsreservekrav har gjennom hele året blitt oppfylt.

Norske myndigheter har fra 31.12.2017 satt krav til likviditetsindikator LCR på 100 - Banken har likviditetsindikator LCR pr. 31.12.2017 på 139.

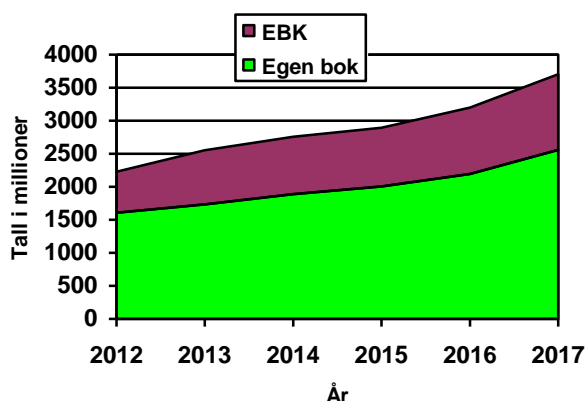
Styret anser likviditetssituasjonen som tilfredsstillende.

UTLÅNSUTVIKLINGEN

Totale utlån egne bøker økte med 362 millioner kroner i 2017 til totalt 2.557 millioner kroner, som er en økning på 16,5 % fra året før.

Utlånene er fordelt med 30,2 % i Drangedal kommune, 15,3 % i Kragerø kommune, 34,6 % i Grenland og 19,9 % til landet for øvrig. Av bankens samlede utlån er 85,5 % i personmarkedet og 14,5 % i næringslivsmarkedet.

I løpet av året har banken netto formidlet lån på kr. 141,9 millioner gjennom Eika Boligkreditt A/S. Den samlede utlånsportefølje var pr. 31.12.17 kr. 1.145,5 millioner. Dette tilsvarer ca. 30,9 % av bankens brutto utlån. Disse lånene er innenfor 60 % av boligens verditakst. Banken får returprovisjon på den låneporteføljen som legges inn i selskapet. Total utlånsvekst inkl. Eika Boligkreditt AS utgjør i 2017 15,8 prosent.

Tap på utlån og garantier

Vårt garantiansvar overfor kunder er pr. 31.12.2017 på kr. 31.566.000 og fordeler seg med kr. 20.751.000 til personkunder og kr. 10.815.000 til næringslivet (inkl.

primærnæringene). Av garantier til personkunder er kr. 19.331.000 relatert til lånegarantier knyttet til lån formidlet til Eika Boligkreditt A/S.

Netto tap for Drangedal Sparebank i 2017 er bokført med kr. 1.809.000.

Konstaterte tap på utlån er bokført med kr. 2.702.000, mens kr. 405.000 ble inntektsført på tidligere konstaterte tap.

Ved utgangen av året har banken foretatt individuelle nedskrivninger på kr. 6.403.000 knyttet til engasjement hvor det har vært objektive hendelser som har medført risiko for tap. I tillegg er det avsatt kr. 4.586.000 i gruppevis nedskrivninger.

Samlede nedskrivninger i % av brutto utlån er 0,43%. Etter styrets oppfatning er nedskrivningene tilstrekkelig til å møte uventede verdifall på dagens utlån, vurdert etter objektive basis.

Finanstilsynets utlånsforskrift har blitt lagt til grunn. Alle større engasjementer er gjennomgått av styret. Misligholdte lån gjennomgås av styret hvert kvartal.

Risikoklassifisering

I løpet av året har det blitt foretatt regnskapsanalyse og risikoklassifisering av alle aksjeselskap med et vesentlig låneengasjement.

Banken har i 2015 innført nytt risikoklassifiseringssystem som er PD basert, og vektlegger kundenes økonomiske adferd og betjeningsevne i stor grad, og sikkerhet i mindre grad.

Risikoklassifiseringssystemet deler kundene i klasser fra 1 - 12. Klasse 1 - 3 er lav risiko, klasse 4 - 7 er middels risiko og klasse 8 - 10 er høy risiko. Klasse 11 er misligholdte engasjementer og klasse 12 er tapsutsatte engasjementer. (se note 5)

Ved utgangen av 2017 var 100% av kundeengasjementene klassifisert.

Etter at vi har foretatt en fullstendig klassifisering av kundeporteføljen viser det seg at 71,9% (70,7%) av disse engasjementene defineres med lav risiko, 7,0% (6,8%) defineres som høy risiko og 20,5% (21,5%) med middels risiko. Dette må sees som en positiv utvikling av risiko i bankens kundeportefølje siste året. Utviklingen stemmer godt overens med bankens risikoprofil og arbeidet vårt med

utsatte engasjement, samt hvordan vi vektlegger og måler risiko. Banken holder lav risikoprofil, dette gjenspeiles også ved lave tap og lav grad av mislighold.

Personkunde engasjementene blir vurdert utfra økonomisk adferd og betjeningsevne.

Næringsengasjementer blir klassifisert etter samme risikoklassifiseringsmodell, hvor adferd og regnskap hovedsakelig blir lagt til grunn.

Banken har gode rutiner for avdekking og oppfølging av tapsutsatte engasjement.

Det har ikke oppstått vesentlig endring i bankens kredittrisikoprofil i løpet av 2017.

VERDIPAPIRER

Verdien av aksjer og egenkapitalbevis notert på Oslo Børs har økt med 19,1 % i 2017.

Beholdningen av bankens aksjer, fond og egenkapitalbevis var ved utgangen av året bokført til kr. 117,2 millioner mot kr. 123,7 millioner i 2016.

Aksjer bokført til varig eie (anleggsaksjer) utgjør ca. kr. 68,0 millioner, hvorav den største aksjeposten er kr. 59,0 millioner som er aksjer i bankens strategiske samarbeidspartner Eika Boligkreditt A/S. Obligasjonsbeholdningen var pr. 31.12.2017 bokført til kr. 169,7 millioner.

Netto verdiutvikling på verdipapirer er i 2017 bokført med kr. 3,86 millioner. Utviklingen er preget av positive bevegelser i aksje- og pengemarkedet.

Plasseringer i rentebærende verdipapirer, aksjer, fond og egenkapitalbevis preges av bankens konservative holdning til risikoeksponering.

RISIKOSTYRING

Bankens styre og administrasjon har prioritert arbeidet med risikostyring og vil fortsatt gjøre dette. Banken legger stor vekt på å ha god oversikt og styring med de forskjellige risiko-områdene. De risikoområdene som banken har definert i sin virksomhet, fremgår av bankens noter. De hovedtyper av finansiell risiki som gjennom året har vært mest relevante for banken er kredittrisiko, likviditetsrisiko, renterisiko/kursrisiko, behandlingsrisiko og markedsrisiko. Banken har som et av sine hovedmål å ha en lav risikoprofil.

Kredittrisiko

Risikoen for at en kunde ikke kan oppfylle sine forpliktelser, f.eks. tilbakebetale et lån p.g.a. manglende betalingsevne eller vilje.

I henhold til fastlagte rutiner for utlånsvirksomheten legges stor vekt på betalingsevne og sikkerhet. De ansatte i banken, og til dels styrets medlemmer, har normalt god kjennskap til kundene også utover det som fremkommer av sakspapirene og har derfor gode muligheter til å foreta en vurdering av kundenes evne og vilje til å betjene lånene. Når mislighold oppstår sendes det 2 varsler før ytterligere tiltak iverksettes. Videre behandles restanser innen utlånsporteføljen hvert kvartal av styret.

Maksimal grense for et enkelt engasjement, fastsatt av Finansdepartementet, er 25% av bankens ansvarlige kapital. Ved utgangen av 2017 hadde banken 1 kunde hvor innvilget engasjement samlet sett var utover 10% av ansvarlig kapital.

Det vesentlige av bankens utlån er sikret med pant i fast eiendom, noe som medfører at prisutviklingen i eiendomsmarkedet således er av stor betydning for sikkerheten knyttet til utlånsporteføljen.

Netto misligholdte lån var pr. 31.12.2017 på kr. 1.997.000 mot kr. 5.377.000 pr. 31.12.2016.

Netto tapsutsatte lån ble redusert fra kr. 9.372.000 pr. 31.12.2016 til kr. 7.477.000 pr. 31.12.2017.

Styret vurderer risikoen for større tap i låne- og garantiporteføljen som relativ liten. Rutiner for bevilgning og utbetaling av lån er etter styrets oppfatning tilfredsstillende. En anser derfor bankens nedskrivninger for tap som fullt ut betryggende.

Nedskrivningene følger Finanstilsynets utlånsforskrift.

Likviditetsrisiko

Risikoen for at banken ikke har tilstrekkelig med likvider på et bestemt tidspunkt til å møte sine forpliktelser som forfaller.

Styret har stor fokus på likviditetsstyringen. Banken hadde et obligasjonslån i DNB på kr. 100 millioner til forfall i 2017, det ble innfridd i september.

Banken har vært aktive i pengemarkedet i 2017. I januar tok banken opp et senior obligasjonslån i Swedbank på 100 millioner med forfall januar 2020. Lånet er tatt opp for å finansiere god utlånsvest.

I september ble det tatt opp et nytt obligasjonslån på kr. 75 millioner i Sparebank 1 Markets, og i tillegg har banken tatt opp et gjeldsbrevlån i KFS på kr. 50 millioner, begge med forfall 2021. Disse lånene er tatt opp som refinansiere obligasjonslån til forfall i september 2017, samt finansiering av utlånsvest.

Oversikt over obligasjonslån/gjeldsbrevlån i pengemarkedet:

	Opptatt år	Forfall	Gjeld pr. 31.12
Obligasjonslån	2013	2018	125 millioner
Obligasjonslån	2016	2019	90 millioner
Obligasjonslån	2017	2020	100 millioner
Obligasjonslån	2017	2021	75 millioner
Gjeldsbrevlån	2017	2021	50 millioner
Ansv. Obligasjonslån	2014	2024	30 millioner
Fondsobligasjon	2017		30 millioner

Banken har nå totalt kr. 500 millioner i lån fra pengemarkedet.

Gjennom effektiv og god drift, som sikrer god inntjening og minimaliserer tap på bankens utlån og verdipapirplasseringer, mener vi å ha god tillit i pengemarkedet.

For å styrke bankens kapitaldekning ble det i 2007 utstedt et fondsobligasjonslån på kr 25 millioner. Banken søkte og fikk godkjent innløsning av denne i 2017, og etablerte en ny evigvarende fondsobligasjon på kr. 30 millioner i juni 2017.

I mars 2014 tok banken opp ansvarlig obligasjonslån på kr. 30 millioner med forfall mars 2024.

I tillegg har banken kommiterte trekkrettigheter på til sammen 145 millioner kroner. Disse har ikke vært benyttet i løpet av 2017. Ved utgangen av året hadde banken en likviditetsreserve inkl. lånerammer i Norges Bank og DNB på kr. 401,1 millioner.

Bankens strategiplan foreskriver også et øvre tak for å sikre en akseptabel balanse mellom innskudd- og utlånsvirksomheten. Banken har en innskuddsdekning i forhold til utlån på 85,4% (89,1%). I henhold til vedtatt strategiplan skal innskudd i % av utlån ikke være lavere enn 80%. Bankens

høye innskuddsandel skyldes i stor grad gunstige betingelser på plasserings- og høyrentekonto.

I forbindelse med tilpasning til nye likviditetsreservekrav som kommer de nærmeste årene, har banken fokus på å få mer bindingstid, spesielt mot største innskuddskundene.

Jfr. note 3 hvor det er gitt nærmere oversikt over likviditetsforhold og om likviditetsrisiko ved årsslutt.

Kontantstrømanalysen viser en positiv kontantstrøm på 39,4 millioner kroner for 2017. Den viser at vi har hatt en større utlånsvest enn innskuddsvest i 2016, og at vi har finansiert utlånsvesten ved å utstede obligasjonslån.

Likviditetsbeholdningen pr 31.12.2017 var 160,8 millioner kroner. I tillegg kommer ubenyttet trekkrettigheter på 145 millioner kroner.

Renterisiko/kursrisiko

Risikoen for at endringer i rentenivået kan påvirke lønnsomheten i ugunstig retning. Renterisiko/kursrisiko sees i sammenheng i forbindelse med verdipapirer.

Bankens lånekunder ønsker ofte langsiktig finansiering, mens bankens innskuddskunder i praksis kan disponere sine innskudd på kort varsel.

Ved økende markedsrente må banken raskt foreta en økning i innskuddsrenten for å unngå at innskyterne flytter sine innskudd over til andre finansinstitusjoner. Hoveddelen av utlån til kunder er gitt til såkalt flytende rente, men i praksis vil det ta opp til to måneder fra rentjustering er besluttet til den har fått full effekt for bankens utlånskunder. Ved en renteoppgang i markedet vil det derfor normalt oppstå et visst tap for banken.

Ved at banken til en viss grad funder seg ved å ta opp obligasjonslån i markedet, hvor rentefastsettelsen er basert på 3 måneders NIBOR oppstår det en renterisiko ved et generelt fall i markedsrenten. Renterisikoen dempes imidlertid noe ved at pengemarkedslånene har forskjellige tidspunkt for renteregulering.

I henhold til de erfaringer en har fra tidligere rentendringer viser det seg at renterisikoen for Drangedal Sparebank ikke er særlig stor (jfr. note nr. 3).

Ved utgangen av året var det totalt innvilget kr. 69,5 millioner i fastrentelån. I det alt vesentlige er bindingstiden for lånene 3, 5 og 10 år. Banken har inngått renteswapavtaler for totalt 50 millioner kroner for å redusere vår renterisiko for disse lånene.

Banken har ikke innskudd med bundet rente.

Beholdningen av sertifikater og obligasjoner utgjør til sammen kr. 169,7 millioner. Durasjonen (gjenværende løpetid) er 0,14 år. Kursendringen på verdipapirporteføljen ved en renteendring på 1% utgjør kr. 227.500.

For bankens investeringer i verdipapirer og andre finansplasseringer, har styret vedtatt egen instruks som fastsetter øvre grenser for plasseringer i de forskjellige typer papirer og likviditetsinnskudd i norske forretnings- og sparebanker.

Gjennomsnittlig durasjon (vektet løpetid) på bankens obligasjonsbeholdning skal ikke overstige 2 år, mens rentefølsomheten ikke skal overstige kr. 700.000. Det er fastsatt regelmessig rapportering til styret om bankens plasseringer og utførte handler med verdipapirer.

Banken har egen valutabeholdning. Beholdningen var pr. 31.12.2017 bokført til kr. 487.705. Risikoen knyttet til valutabeholdningen anses som liten.

Vi er ikke finansiert med valuta og har heller ikke inntekter i valuta. Styret vurderer renterisikoen på verdipapirer som moderat.

Behandlingsrisiko

Risikoen for at mennesker, maskiner, rutiner og systemer ikke fungerer som forutsatt, og at lov og regelverk ikke følges.

Banken har gjort seg svært avhengig av moderne teknologi, særlig IT-løsninger. I samarbeid med eksterne leverandører er det lagt ned et omfattende arbeid for å sikre stabilitet og trygghet i disse løsningene, og å forhindre at uvedkommende skal få tilgang til bankens data.

Internkontroll:

Styret har fastsatt prinsipper for internkontrollen i banken på de ulike aktivitetsområder og påsett at den er etablert i samsvar med lover, forskrifter og interne retningslinjer. Den interne kontrollen er etter vår mening gjennomført i henhold til Finanstilsynets forskrift.

Bankens kontrollmodell er innarbeidet på alle nivåer i banken, og er med på å høyne driftskvaliteten i hele organisasjonen, ved at det regelmessig foretas kontroller av definerte risikoområder.

Styret har fortløpende vurdert kapitalbehovet gjennom ICAAP-beregninger. I 2017 ble det gjennomført beregninger av Pilar II – SREP tillegg for banken. Dokumentasjon av bankens beregninger ble sendt Finanstilsynet som i sin endelige rapport fastsatte Pilar II – SREP tillegget til 2,2%.

Styret anser bankens kapitaldekning som fullt ut betryggende.

Årets rapport vedrørende kvalitetssikring og internkontroll er avlagt og forelagt styret.

I løpet av 2017 er det rapportert 3 saker til Økokrim som relateres til hvitvasking av penger.

RESULTATREGNSKAPET

Driftsresultat før tap viser et overskudd på kr. 33.833.000 mot kr. 30.423.000 i 2016.

Dette utgjør i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital 1,17% (1,22%).

Resultatet av ordinær drift etter skatt var Kr. 24.760.000 mot kr. 23.680.000 i 2016,

Nøkkeltall (i % av GFK)	2017	2016	2015	2014	2013
Rentenetto	1,76	1,74	1,91	2,07	2,16
Øvrige inntekter	1,07	1,03	0,93	1,06	1,17
Driftskostnader	1,65	1,54	1,69	1,67	1,56
Driftsresultat før tap	1,11	1,22	1,14	1,51	1,77
Tap på utlån	0,06	0,09	0,16	0,12	0,16
Driftsresultat etter skatt	0,86	0,95	0,73	1,31	1,18
Ek – forrentning % (etter skatt)	8,6	8,9	6,9	13,1	11,7

som utgjør 0,86% (0,95%) av gjennomsnittlig forvaltningskapital.

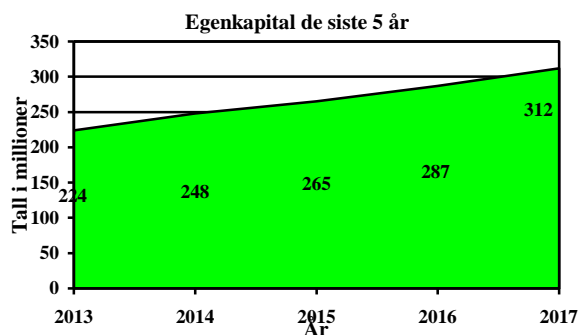
Vår beholdning av verdipapirer er bokført til laveste verdi av anskaffelseskost eller markedsverdi. Egenkapitalrentabiliteten etter skatt ble 8,6 %, noe som må betegnes som tilfredsstillende i lys av det lave rentenivået.

Rentenetto

Bankens hovedinntektskilde er rentenettoen. Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter var i 2017 kr. 50,6 millioner. Dette er en oppgang på kr. 7,3 millioner siden 2016. Målt i forhold til den gjennomsnittlige forvaltningskapitalen ble rentenettoen økt med 0,02 prosentpoeng til 1,76%. Banken har valgt å plassere en del av overskuddslikviditeten i pengemarkedsfond og i obligasjoner.

Avkastningen på pengemarkedsfond blir ført som gevinst på verdipapirer og ikke på rentenettoen.

Økonomene har noe ulikt syn på hvordan rentenivået vil utvikle seg i 2018. Flertallet er av den oppfatning at rentene skal opp. Norges Bank legger til grunn en renteendring mot slutten av året, dette som følge av bedre økonomiske nøkkeltall. Markedet priser også inn stigende rentebane og en renteøkning mot slutten av 2018.

Finanstilsynet gjør løpende vurderinger med hensyn til kapitalkrav i tilknytning til utlån til boligmarkedet. Dette vil kunne påvirke markedets tilgang på kapital og bankenes krav til inntjening og derigjennom markedsrenten. Styret vil følge utviklingen av rentenettoen nøye.

Andre inntekter

Andre driftsinntekter har i 2017 hatt en fin utvikling. Økningen i andre driftsinntekter var i 2017 på kr. 5.200.000 til kr. 30.795.000. De siste årenes arbeid med å øke bankens porteføljer innen skade- og livsforsikring, kredittkort gir positive bidrag til bankens andre driftsinntekter. Provisjonsinntektene fra Eika Boligkreditt AS har hatt en jevn og god økning i 2017 som følge av god økning i porteføljen og noe økte marginer. Inntektene på bankens verdipapirportefølje har i 2017 økt som følge av godt aksje og pengemarkedet.

Driftskostnadene

De samlede driftskostnadene økte med kr. 9.063.000 til kr. 47.527.000 sammenlignet med året før. Driftskostnadene i % av driftsinntektene utgjorde i 2017 58,4%.

Økningen må sees i sammenheng at banken avvirket sin ytelsesbasert tjenstepensjon i 2016, noe som reduserte driftskostnadene i 2016 med kr. 5.061.000. Banken har i 2017 økt bemanningen med 1,5 årsverk. Andre driftskostnader øker fra i fjor, dette skyldes betydelig økte IT- og utviklingskostnader.

Forvaltningskapitalen pr. utførte årsverk utgjorde ca. kr. 106 millioner kroner mot kr. 85 millioner kroner i 2016.

Kontroll med kostnadsutviklingen vil alltid være en av styrets viktigste oppgaver.

Kostnadsnivået er i stor grad et resultat av kvalitetskrav og totalt produkttilbud, og fra styrets side foretas en løpende vurdering av hva banken vil være best tjent med.

Etter styrets mening gir resultatregnskapet og balanse med tilhørende noter fyllestgjørende informasjon om årets virksomhet og bankens stilling ved årsskiftet. Det har etter styrets vurdering heller ikke inntruffet forhold av vesentlig betydning for banken etter regnskapsårets utgang.

Bankens årsregnskap er lagt frem med forutsetning om fortsatt drift, og styret kan bekrefte at forutsetningen for dette er tilstede.

EGENKAPITAL OG SOLIDITET

Med årets overskudd utgjør sparebankens fond kr. 307,1 millioner. I tillegg kommer bankens gavefond på kr. 4,5 millioner. Den totale egenkapitalen utgjør dermed kr. 311,6 millioner, som tilsvarer 10,3% (10,9%) av samlet forvaltningskapital.

Egenkapitalrentabiliteten etter skatt var 8,6% mot 8,9% i 2016. Det lovbestemte minstekravet til kapitaldekning fastsetter at alle banker skal ha en kapitaldekning på minst 15,5% inklusiv alle buffere. I tillegg kommer et fastsatt Pilar II tillegg på 2,2 %. Samlet gir dette et minimumskrav på 17,7%. Ved utgangen av 2017 var kapitaldekningen for Drangedal Sparebank 20,88%, mens den var 22,26% pr. 31.12.2016. Ren kjernekapital var 17,62%.

I tillegg til Sparebankens fond har banken utstedt 30 millioner i fondsobligasjoner og 30 millioner i ansvarlig obligasjonslån.

Styret vurderer fortløpende om banken har tilstrekkelig kapitaldekning.

Styret anser bankens soliditet som tilfredsstillende. Banken har i dag minimumsmål som ligger noe over myndighetenes krav til kapital, disse vil bli revidert i 2018 når banken gjør ny kapitalberegning med konsolidering av selskap banken har eierskap. Det forventes at tillegg for konsolidering vil utgjøre i underkant av 2,0% poeng.

ARBEIDSMILJØ, LIKESTILLING OG YTRE MILJØ

Ved utgangen av 2017 hadde banken 32 ansatte hvorav 9 på deltid. Dette utgjør til sammen 28,5 årsverk.

Sykefraværet i årets løp utgjorde 3,6% av totale dagsverk, hvorav 0,1,% skyldes fravær med syke barn. Tilsvarende tall for 2016 var 4,9%.

Drangedal Sparebank har som mål å være en attraktiv arbeidsplass for kompetente, motiverte og resultatorienterte medarbeidere.

Grunnlag for bankens virksomhet er krav til redelighet og forretningsmoral, og ansatte forventes å ha integritet og holdninger i samsvar med bankens etiske retningslinjer.

Ansatte ved hovedkontoret i Drangedal.

Samarbeidet med de ansatte og arbeidsmiljøet som helhet må betegnes som godt, og det er ikke iverksatt ekstraordinære arbeidsmiljøtiltak gjennom 2017. Avtale med Vestmar Bedriftshelsetjeneste er videreført samtidig som rutinene knyttet til HMS er gjennomgått. Bankens sikkerhetsutstyr blir jevnlig testet og sikkerhetsrutiner gjennomgått. De fysiske arbeidsforholdene anses å være gode, både hva angår utstyr og lokaliteter. Det har ikke vært personskader eller materielle skader i løpet av året.

Ansatte ved avdelingen i Porsgrunn.

Gammel AFP-ordning er avviklet og som erstatning for denne er det etablert en ny ordning. Den nye ordningen er, i motsetning til den gamle, ikke en førtidspensjonsordning, men en ordning som gir et livslangt tillegg på den ordinære pensjonen. De ansatte kan velge å ta ut den nye AFP-ordningen fra og med fylte 62 år, også ved siden av å stå i jobb, og den gir ytterligere opptjening ved arbeid fram til 67 år. Den nye AFP-ordningen er en ytelsesbasert flerforetakspensjonsordning, og finansieres gjennom premier som fastsettes som en prosent av lønn. Regnskapsmessig blir ordningen behandlet som en innskuddsbasert pensjonsordning hvor premieutbetalinger kostnadsføres løpende, og ingen avsetninger foretas i regnskapet. Det er ikke fondsoppbygging i ordningen og det forventes at premienivået vil øke de kommende årene. Dette betyr at ansatte kan gå av med AFP fra fylte 62 år.

Ansatte ved kontoret i Ulefoss

Videre har bankens ansatte kollektiv pensjonsforsikring, gruppelivsforsikring og lovbestemt personalgarantiforsikring. Banken har i 2016 lukket sin ytelsesbaserte tjenestepensjon og konvertert gjenværende ansatte til innskuddsbasert tjenestepensjon. Fra 01.01.2017 trer en oppgradert innskuddsbasert tjenestepensjon i kraft. Den kollektive pensjonsforsikringen gir de ansatte tilleggspensjon fra fylte 67 år.

Av bankens 32 ansatte er 23 kvinner og 9 menn. I bankens ledergruppe er det 6 personer, 4 menn og 2 kvinner. Bankens styre består av 2 menn og 3 kvinner.

Ansatte ved avdelingen i Sannidal.

Lønn og øvrige arbeidsbetingelser fastsettes på bakgrunn av stilling, utdanning, erfaring og personlige egenskaper etter et bestemt fastlagt mønster. Det er for likeverdige

stillinger ikke påviselige lønnsforskjeller mellom kvinner og menn. Det er styrets oppfatning at likestillingen i Drangedal Sparebank har funnet et naturlig mønster og at det i dag ikke er nødvendig å gjennomføre spesielle tiltak.

Banken forurenser ikke det ytre miljøet, og det er derfor heller ikke gjennomført spesielle tiltak på området.

Banken har ikke drevet noen virksomhet innen området forskning og utvikling i 2017.

ARBEIDET I STYRET

Bankens styre har i 2017 bestått av:

- **Arne Lunde**, leder
- **Jan Gunnar Tors**, nestleder
- **Jannecke Langved**
- **Linda Amanda Celin**
- **Anne Marit Dalene** (ansattes repr.)
- **Kai Tore Austad** (fast møtende varamedlem)

Styret har hatt 10 ordinære styremøter og 5 ekstraordinære styremøter i løpet av året, og behandlet 102 saker. Arbeidet i styret har i hovedsak vært å følge opp interne kontrollrutiner, rapportering og organisasjonsplan.

I løpet av året har det vært gjennomført en strategisamling hvor Strategiplan 2014–2018 ble avstemt mot, og oppdatert med endringer i bransjen og med Eika Gruppens reviderte lokalbankstrategi – Lokalbank 2023. Styret er opptatt å tilby lokal rådgivning fra lokale kontor, samtidig som banken i stor grad tilbyr alt av tilgjengelige digitale produkter og tjenester for kunder. Styret er bekymret for kostnadsutviklingen som følge av medlemskapet i Eika Alliansen, og har valgt å gå til oppsigelse av driftsavtalen med Eika Gruppen AS.

Banken skal oppfattes som den foretrukne i sine markeds områder hva gjelder kundeopplevelse, uavhengig på hvilken måte du er i kontakt med banken. Styret er opptatt av å utvikle bankens soliditet og ivareta høy aktivitet ved kontorene.

Styret har også på dagsorden drøftelser av lokale og regionale utfordringer i det samfunnet vi lever og arbeider i.

Styret samarbeider meget godt, og det er stor enighet om de fremtidige veivalg for banken.

UTSIKTENE FOR DET KOMMENDE ÅR

Banken står godt rustet ved inngangen til 2018. Både egenkapital og likviditets-situasjonen er tilfredsstillende. Kostnadsutviklingen i banken er svakt økende som følge av blant annet økte IT-kostnader, investeringskostnader og tøffere konkurranse. Bankens lønnsomhet og soliditet gjør banken godt rustet til å opprettholde en sterk konkurransekraft i tiden som kommer. Banken har godt potensiale for vekst i sine marked, særlig i Grenland og banken utvider sitt kontor i

Porsgrunn i 2018. Styret forventer at konkurransebildet i bankmarkedet vil være i endring og fortsatt vil kreve god konkurranse kraft.

Man budsjetterer med et godt resultat for 2018. Styret vektlegger jevn og moderat vekst, samt en forsvarlig avkastning på egenkapitalen. Det årlige driftsresultatet vil likevel i en viss utstrekning være avhengig av utviklingen i rentenivået.

DISPONERING AV ÅRETS OVERSKUDD

Årsoverskuddet på kr. 24.760.000 etter skatt foreslår styret disponert slik:

Overført til gaver/gavefond	kr.	600.000
Overført til Sparebankens fond	kr.	24.160.000

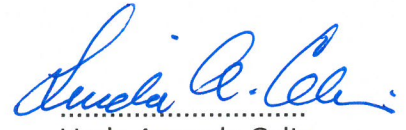
TAKK

Styret vil til slutt rette en varm takk til våre mange kunder, både nye og gamle, for den tilliten de har vist banken ved å bruke den til sine forretninger. Styret retter også en varm takk til bankens medarbeidere for stor innsats og godt samarbeid i et hektisk og krevende år. Styret er stolte over den måten medarbeiderne mestrer alle oppgavene på og kjenner seg overbevist om at utfordringene som ligger foran oss vil bli håndtert på en fullt ut tilfredsstillende måte.

Drangedal 31. desember 2017
16. februar 2018

Arne Lunde
Styrets leder

Jan Gunnar Tors

Linda Amanda Celin

Jannecke Langved

Anne Marit Dalene
Ansattes representant

Kjell Nærum
Banksjef

Drangedal Sparebank

RESULTATREGNSKAP

(Beløp angitt i hele kroner).

		2017	2016
1 Renteinntekter og lignende inntekter			
1.2 Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		311.511	504.725
1.3 Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kunder		84.468.915	72.066.580
1.4 Renter og lignende inntekter av sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende inntekter		3.219.594	3.487.294
1.5 Andre renteinntekter og lignende inntekter		-	5.776
Sum renteinntekter og lignende inntekter		88.000.020	76.064.375
2 Rentekostnader og lignende kostnader			
2.1 Renter og lignende kostnader på gjeld til kredittinstitusjoner		238.844	218.498
2.2 Renter og lignende kostnader på innskudd fra og gjeld til kunder		26.041.384	24.113.064
2.3 Renter og lignende kostnader på utstedte verdipapirer		7.766.093	5.523.481
2.4 Renter og lignende kostnader på ansvarlig lånekapital		2.006.182	1.574.821
2.5 Andre rentekostnader og lignende kostnader (Bankenes Sikringsfond)		1.383.597	1.342.283
Sum rentekostnader og lignende kostnader		37.436.100	32.772.147
I. Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter		50.563.920	43.292.228
3 Utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning			
3.1 Inntekter av aksjer, andeler og andre verdipapirer med variabel avkastning		3.962.011	4.081.974
Sum utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning		3.962.011	4.081.974
4 Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester			
4.1 Garantiprovisjon		294.083	270.473
4.2 Andre gebyrer og provisjonsinntekter (note 10)		25.273.586	20.857.597
Sum provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester		25.567.669	21.128.070
5 Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester			
5.2 Andre gebyrer og provisjonskostnader		2.601.053	2.631.430
Sum provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester		2.601.053	2.631.430
6 Netto verdiendr. og gevinst/tap på valuta og verdip. som oml.midl.			
6.1 Netto verdiendring og gevinst/tap på sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer		413.850	1.204.250
6.2 Netto verdiendring og gevinst/tap på aksjer og andre verdipapirer med variabel avkastning		2.913.528	1.488.271
6.3 Netto verdiendring og gevinst/tap på valuta og finansielle derivater		532.242	306.891
Sum netto verdiendring og gevinst/tap på valuta og verdipapirer som er omløpsmidler		3.859.620	2.999.412
7 Andre driftsinntekter			
7.1 Driftsinntekter faste eiendommer		-	-
7.2 Andre driftsinntekter		7.056	16.712
Sum andre driftsinntekter		7.056	16.712
II Netto andre driftsinntekter		30.795.303	25.594.738
III Sum driftsinntekter		81.359.223	68.886.966
8 Lønn og generelle administrasjonskostnader			
8.1 Lønn m.v.			
8.1.1 Lønn (note 14 og 16)		18.492.274	16.998.092
8.1.2 Pensjoner (note 15)		1.864.803	2.301.320
8.1.2 Pensjoner, avviklet ytelsespensjon		-	-5.061.000
8.1.3 Sosiale kostnader		4.646.579	3.180.285
8.2 Administrasjonskostnader		14.242.975	13.277.306
Sum lønn og generelle administrasjonskostnader		39.246.631	30.696.003
9 Avskrivning m.v. av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler			
9.1 Ordinære avskrivninger (note 18)		898.100	850.198
Sum avskrivninger m.v. av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler		898.100	850.198
10 Andre driftskostnader			
10.1 Driftskostnader faste eiendommer		200.456	258.557
10.2 Andre driftskostnader (note 17)		7.181.313	6.659.905
Sum andre driftskostnader		7.381.769	6.918.462
IV Sum driftskostnader		47.526.500	38.464.663
V Driftsresultat før tap		33.832.723	30.422.303
11 Tap på utlån, garantier m.v.			
11.1 Tap på utlån (note 4)		1.808.942	2.132.086
11.2 Tap på garantier m.v.		-	-
Sum tap på utlån, garantier m.v.		1.808.942	2.132.086
12 Nedskrivning/reversering av nedskrivning og gevinst/tap på verdipapirer som er anleggsmidler			
12.1 Nedskrivning (note 7)		-	-476.000
12.2 Gevinst		44.712	2.175.428
Sum nedskrivning/reversering av nedskrivning og gevinst/tap på verdipapirer som er anleggsmidler		44.712	1.699.428
13 Skatt på ordinært resultat (note 19)		7.308.493	6.309.645
VI Resultat av ordinær drift etter skatt		24.760.000	23.680.000
VII Resultat for regnskapsåret		24.760.000	23.680.000
17 Overføringer og disponeringer			
17.2 Disponeringer			
17.2.4 Overført til sparebankens fond (note 20)		24.160.000	22.480.000
17.2.5 Overført til gaver		600.000	1.200.000
Sum disponeringer		24.760.000	23.680.000

Drangedal Sparebank

BALANSE

(Beløp angitt i hele kroner).

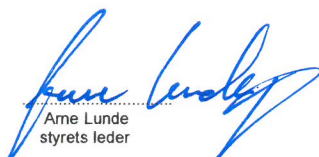
EIENDELER

		31.12.2017	31.12.2016
1 Kontanter og fordringer på sentralbanker		66.334.065	67.526.970
3 Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner			
3.1 Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist		99.252.335	58.671.674
3.2 Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner med avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist	(note 8)	1.500.000	-
sum utlån og fordringer på kredittinstitusjoner		100.752.335	58.671.674
4 Utlån til og fordringer på kunder			
4.3 Kasse-/drifts- og brukskreditter		214.218.042	180.851.980
4.4 Byggelån		36.878.363	33.829.695
4.5 Nedbetalingslån		2.305.505.215	1.979.970.339
Sum utlån før spesifiserte og uspes. tapsavsetninger		2.556.601.620	2.194.652.014
4.7 Individuelle nedskrivninger på utlån		-6.403.092	-6.891.354
4.8 Gruppevise nedskrivninger på utlån		-4.586.000	-4.586.000
Sum netto utlån og fordringer på kunder	(note 4)	2.545.612.528	2.183.174.660
5 Overtatte eiendeler		300.000	300.000
6 Certifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer med fast avkastning			
6.1 Utstedt av det offentlige			
6.1.1 Certifikater og obligasjoner		-	-
6.2 Utstedt av andre			
6.2.1 Certifikater og obligasjoner		169.738.900	184.325.300
Sum certifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer med fast avkastning	(note 7)	169.738.900	184.325.300
7 Aksjer, andeler og andre verdipapirer med variabel avkastning			
7.1 Aksjer, andeler og egenkapitalbevis	(note 9)	117.166.650	123.658.890
8 Eierinteresser i tilknyttede selskaper			
8.2 Eierinteresser i andre tilknyttede selskaper		-	-
9 Eierinteresser i konsernselskaper			
9.2 Eierinteresser i andre konsernselskaper		-	-
10 Immaterielle eiendeler			
10.2 Utsatt skattefordel	(note 19)	57.798	176.499
10.3 Andre immaterielle eiendeler		-	-
Sum immaterielle eiendeler		57.798	176.499
11 Varige driftsmidler			
11.1 Maskiner, inventar og transportmidler		2.253.100	2.795.300
11.2 Bygninger og andre faste eiendommer		1.875.000	2.143.400
Sum varige driftsmidler	(note 18)	4.128.100	4.938.700
12 Andre eiendeler			
12.2 Andre eiendeler		4.553.428	5.753.719
Sum andre eiendeler		4.553.428	5.753.719
13 Forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader og opptjente ikke mottatt inntekter			
13.1 Opptjente ikke mottatte inntekter		6.470.388	5.016.950
13.2 Andre forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader		876.254	48.802
Sum forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		7.346.642	5.065.752
SUM EIENDELER		3.015.990.446	2.633.592.164

Drangedal Sparebank
BALANSE

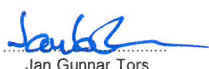
	31.12.2017	31.12.2016
GJELD OG EGENKAPITAL		
GJELD:		
14 Gjeld til kredittinstitusjoner		
14.1 Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist	-	3.541.684
14.2 Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner med avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist	50.000.000	-
Sum gjeld til kredittinstitusjoner (note 5)	50.000.000	3.541.684
15 Innskudd fra og gjeld til kunder		
15.1 Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid	1.577.213.845	1.468.476.286
15.2 Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid	607.178.954	486.143.157
Sum innskudd fra og gjeld til kunder (note 5)	2.184.392.799	1.954.619.443
16 Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		
16.1 Sertifikatgjeld	-	-
16.3 Obligasjonsgjeld	390.238.671	315.586.154
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer (note 5)	390.238.671	315.586.154
17 Annen gjeld		
17.3 Annen gjeld	14.676.212	12.946.313
Sum annen gjeld (note 5)	14.676.212	12.946.313
18 Påløpte kostnader og mottatt ikke opptjente inntekter		
	5.100.068	4.442.067
19 Avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser		
19.1 Pensjonsforpliktelser (note 15)	-	-
19.2 Utsatt skatt	-	-
Sum avsetn. for pål. kostnader og forpliktelser	-	-
20 Ansvarlig lånekapital		
20.1 Evigvarende ansvarlig lånekapital	29.947.000	24.995.807
20.3 Annen ansvarlig lånekapital	29.982.500	29.967.500
Sum ansvarlig lånekapital (note 6)	59.929.500	54.963.307
SUM GJELD	2.704.337.250	2.346.098.968
EGENKAPITAL:		
22 Opptjent egenkapital		
22.2 Sparebankens fond	307.153.196	282.993.196
22.3 Gavefond	4.500.000	4.500.000
Sum opptjent egenkapital (note 20)	311.653.196	287.493.196
SUM EGENKAPITAL	311.653.196	287.493.196
SUM GJELD OG EGENKAPITAL	3.015.990.446	2.633.592.164
POSTER UTENOM BALANSEN		
23 Betingede forpliktelser		
23.1 Garantier	31.566.473	37.597.000
23.2 Andre forpliktelser	95.276.658	85.034.000
Sum betingede forpliktelser (note 12)	126.843.131	122.631.000

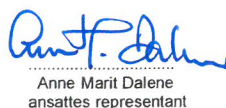
Drangedal, 31. desember 2017
16. februar 2018

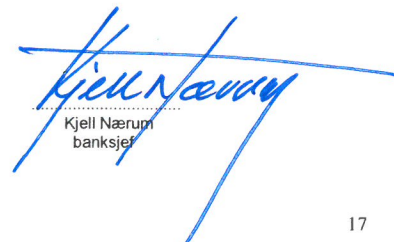

Arne Lunde
styrets leder

Linda Amanda Celin

Jannecke Langved

Jan Gunnar Tors

Anne Marit Dalene
ansattes representant

Kjell Nærum
banksjef

KONTANTSTRØM ANALYSE

(Beløp i hele 1000 kr)	2017	2016	2015
Årets avdrag på nedbetalingslån mv til kunder	811.863	463.620	706.573
Nydiskonterte nedbetalingslån mv i året til kunder	-1.140.100	-696.695	-822.465
Endring i saldo på kreditter	-36.414	40.316	-8.153
Rente- og provisjonsinnbetalinger på utlån	83.016	71.656	81.399
Inngått på tidligere års konstaterte tap på utlån	405	329	112
Endring i overtatte eiendeler	0	0	0
Kontantstrøm fra utlånsvirksomheten (A)	-281.230	-120.774	-42.534
Endring i saldo på innskudd fra kunder uten avtalt løpetid	108.738	48.314	-44.777
Endring i saldo på innskudd fra kunder med avtalt løpetid	121.036	61.292	116.259
Renteutbetalinger til kunder	-26.041	-24.113	-32.696
Kontantstrøm fra innskuddsvirksomheten (B)	203.733	85.493	38.786
Endringer i verdipapirer som holdes på kort sikt	26.872	-12.921	-30.617
Kursgevinster/-tap på verdipapirer som holdes på kort sikt	2.465	2.395	-142
Renteinnbetalinger på obligasjoner og sertifikater	3.220	3.487	3.628
Mottatt aksjeutbytte på aksjer som holdes på kort sikt	388	389	402
Kontantstrøm fra verdipapirinvesteringer (C)	32.945	-6.650	-26.729
Endring i fordringer på kredittinstitusjoner med avtalt løpetid	-1.500	0	600
Renteinnbetalinger fra innskudd i kredittinstitusjoner	312	505	1.030
Kontantstrøm fra innskudd i kredittinstitusjoner (D)	-1.188	505	1.630
Andre inntekter	26.107	21.458	21.992
Betalbare driftskostnader	-50.613	-41.588	-42.705
Betalbar skatt	-6.348	-5.775	-7.951
Gaver	-480	-650	-1.085
Endring i andre eiendeler	1.201	-5.607	874
Endring i periodiseringer	12	1.150	-1.567
Endring i annen gjeld	938	2.054	-387
Resterende kontantstrøm fra løpende drift (E)	-29.183	-28.958	-30.829
KONTANTSTRØM FRA DRIFTEN (A+B+C+D+E=F)	-74.923	-70.384	-59.676
Endring i innskudd fra kredittinstitusjoner	46.458	219	212
Endring i finansiering ved utstedelse av verdipapirer	74.653	130.686	14.995
Endring i finansiering fra ansvarlig lånekapital	4.967	25	25
Renteutbetalinger på finansiering	-10.011	-7.316	-5.995
Kontantstrøm fra finansiering (G)	116.067	123.614	9.237
Investert i varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	-88	-1.490	-1.057
Salg av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler til salgspris	0	0	0
Netto kjøp/salg av langsiktige verdipapirer	-5.243	252	-5.484
Utbytte på anleggsaksjer	3.574	3.693	3.155
Kontantstrøm fra investeringer i varige driftsmidler (H)	-1.757	2.455	-3.386
ENDRING I LIKVIDITETSBEHOLDNING (F+G+H)	39.387	55.685	-53.825
Likviditetsbeholdning 01.01.	126.199	70.514	124.339
Likviditetsbeholdning 31.12.	165.586	126.199	70.514
Likviditetsbeholdningen 31.12. består av:			
Kontanter og fordringer på sentralbanker	66.334	67.527	59.755
Innskudd i og fordringer på banker uten avtalt løpetid	99.252	58.672	10.759
Sum likviditetsbeholdning 31.12.	165.586	126.199	70.514

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2017

Note 1 Regnskapsprinsipper

Alle tall er oppgitt i 1000 kr dersom det spesifikt ikke er angitt noe annet.

Årsregnskapet er utarbeidet etter regnskapslovens regler, samt årsregnskapsforskriften for bank og gjeldende norske regnskapsstandarder og forskrifter.

Regnskapsprinsippene er benyttet konsistent i alle presenterte perioder.

Renter og provisjoner tas inn i resultatregnskapet etter hvert som disse opptjenes som inntekter eller påløper som kostnader. Gebyrer som er en direkte betaling for utførte tjenester tas til inntekt når de erverves. Gebyrer for etablering av låneavtaler tas til inntekt i samsvar med kostnadene som påløper ved lånebehandlingen.

Forskuddsbetalte inntekter og påløpte ikke betalte kostnader ved årslutt periodiseres og føres som gjeld i balansen. Opptjente, ikke betalte inntekter tas til inntekt og føres som fordring i balansen.

Aksjeutbytte inntektsføres i det året de mottas.

Valuta; Utenlandske sedler er stilt i NOK etter midtkurs per 31.12.2017.

Utlån og garantier er bokført i henhold til gjeldende lover og forskrifter, herunder ny utlånsforskrift gjeldende fra 2006. Utlån til kunder er pr. 31.12.2017 vurdert til amortisert kost. Med amortisert kost menes historisk kost justert for mottatte avdrag samt nedskrivninger for tap. Nedskrivning på enkelte lån og grupper av lån foretas i de tilfeller det foreligger objektive bevis for verdifall. Verdifallet må være et resultat av en eller flere hendelser inntruffet etter første gangs bokføring. Nedskrivningen beregnes som differansen mellom utlånets bokførte verdi og nåverdien av estimerte framtidige kontantstrømmer, neddiskontert med utlånets opprinnelige effektive rentesats. Dersom banken har bevilget flere lån til en og samme kunde, vil en engasjementsvurdering være å betrakte som en individuell vurdering.

Vurdering av om det foreligger objektive bevis for verdifall skal foretas enkeltvis av alle utlån som anses som vesentlige. Utlån som er vurdert individuelt for nedskrivning og hvor nedskrivning er gjennomført skal ikke medtas i gruppevurdering av utlån. Banken fordeler sine utlån på PM – lån til personmarkedet og BM – lån til bedriftsmarkedet.

Disse lånegruppene er inndelt i ulike risikoklasser i samsvar med bankens risikoklassifiseringssystem. I tillegg er BM fordelt bransjemessig. Med utgangspunkt i risikoklassene innenfor PM og BM samt tilhørende relevant statistisk materiale er gruppevis nedskrivninger beregnet.

Når regnskapsposter vurderes til virkelig verdi, i motsetning til anskaffelseskost, benyttes observerte markedsverdier eller verdianslag innhentet fra megler.

Den ytelsesbaserte pensjonsavtalen ble avvirket i 2016 og erstattet av en innskuddsbasert pensjonsordning som dekker kravene i loven om obligatorisk tjenstepensjon. Pensjonskostnader blir bokført under personalkostnader i resultatregnskapet. Se note 15.

Bankens ansatte inngår i en felles AFP-ordning. AFP ordning anses som en ytelsesbasert flerforetaksordning. Forpliktelse knyttet til ytelsesbaserte flerforetaksordninger beregnes og avsette i regnskapet, i den utstrekning administrator av ordningen er i stand til å foreta en beregning av bankens andel av forpliktelsen i ordningen. Pr. i dag lar det seg ikke gjøre å beregne bankens andel av forpliktelsen. Derfor behandles flerforetaksordningen som en innskuddsbasert ordning, med løpende kostnadsføring av betalt premie. AFP gir anledning til at ansatte kan velge å gå av med førtidspensjon ved fylte 62 år.

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2017

Note 2 Fordeling av inntekter på geografisk område

(Tallene i parentes gjelder for 2016, se note 4 for flere detaljer).

Banken har sine primære markedsområder i Drangedal, Kragerø og Grenlandskommunene.

Utlånene er fordelt med 30,2 % (34,4 %) i Drangedal kommune, 15,3 % (16,3 %) i Kragerø kommune, 34,6 % (28,8 %) i Grenlandskommunene og 19,9 % (20,5 %) i landet forøvrig.

Garantier er fordelt med 40,0 % (38,0 %) i Drangedal kommune, 23,2 % (18,0 %) i Kragerø kommune, 11,9 % (10,4 %) til Grenlandskommunene og 33,6 % (33,6 %) i landet forøvrig.

Note 3 Finansiell risiko

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at banken ikke kan innfri sine betalingsforpliktelser ved forfall. Banken styrer sin likviditetsrisiko gjennom måltall for kundeinnskudd i forhold til brutto utlån til kunder, andel langsiktig kapitalmarkedsfinansiering og krav til egenkapital, samt krav til lengden på den tidsperioden hvor banken skal være uavhengig av ny finansiering fra markedet. I praksis skjer likviditetsstyringen gjennom likviditetsprognoser, valg av løpetid på bankens innlån, inngåelse av avtaler om trekkrettigheter og deponering av verdipapirer mot låneadgang i Norges Bank. Tabellen nedenfor viser likviditetsrisikoen målt ved restløpetid til forfall på de ulike balansepostene. Den er satt opp ihht årsoppgjørskravets krav og gir ikke uten videre et fullstendig bilde av bankens likviditetsrisiko.

Bl.a. må det tas hensyn til:

- at hoveddelen av kundeinnskuddene er plassert i det korteste løpetidsintervallet, til tross for at innskuddsmassen samlet sett er en av bankens mest stabile finansieringskilder
- at også hovedtyngden av sertifikater og obligasjoner kan omgjøres til likvider langt raskere enn hva forfallstidspunktene på papirene tilsier, alternativt belånes i Norges Bank
- at reell gjenstående løpetid på nedbetalingslån er kortere enn de formelle avdragsplanene pga ekstraordinære innbetalinger, med mer
- lånemuligheter i Norges Bank og inngåtte avtaler om trekkrettigheter i andre banker

Innskuddsdekningen var ved utgangen av året på 85,4 % mot 89,1 % på samme tid i fjor. Nedgangen skyldes sterk utlånsvekst i 2017. Det blir fra bankens side aktivt jobbet for å opprettholde en sterk innskuddsdekning.

Likviditetssituasjonen må derfor kunne karakteriseres som tilfredsstillende for banken.

Pr. 31.12.2017 hadde banken følgende lånemuligheter i Norges Bank og avtalte trekkrettigheter:

Type	Låneadgang/ramme	Herav trukket beløp	Forfall på trekkramme
Låneadgang i Norges Bank	95.277	0	
Trekkrettigheter andre banker	145.000	0	Fornytes årlig

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2017

Likviditetsrisiko – restløpetid for hovedpostene i balansen.

	Inntil 1 mnd.	1 – 3 mnd.	3 mnd. - 1 år	1 – 5 år	Over 5 år	Uten restløpetid	Sum
Kontanter og fordringer på sentralbanker	66.334	-	-	-	-	-	66.334
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	99.252	-	-	1.500	-	-	100.752
Utlån til og fordringer på kunder	253.494	25.051	99.380	502.953	1.675.724	-	2.556.602
Nedskrivninger	-	-332	-73	-2.020	-3.978	-4.586	-10.989
Obligasjoner og sertifikater og andre rentebærende verdipapirer	-	20.015	29.969	119.755	-	-	169.739
Øvrige eiendeler	7.373	370	1.110	3.046	-	121.653	133.552
Sum eiendeler	426.453	45.104	130.386	625.234	1.671.746	117.067	3.015.990

Gjeld til kredittinstitusjoner	-	-	-	-50.000	-	-	-50.000
Innskudd fra og gjeld til kunder	-1.695.605	-398.467	-33.243	-57.078	-	-	-2.184.393
Gjeld stiftet v/utstedelse av verdipapirer	-	-	-125.000	-265.000	-	-239	-390.239
Øvrig gjeld	-7.723	-5.305	-6.747	-	-	-	-19.775
Ansvarlig lånekapital	-	-	-	-60.000	-	70	-59.930
Egenkapital	-	-	-	-	-	-311.653	-311.653
Sum gjeld og egenkapital	-1.703.328	-403.772	-164.990	-432.078	-	-311.822	-3.015.990

Renter av ikke balanseførte finansielle derivater	-	-48	-	-	-	-	-48
Netto likviditetseksponering	-1.276.875	-358.716	-34.604	193.156	1.671.746	-194.755	-48

Renterisiko

Renterisiko oppstår som følge av at de enkelte eiendels- og gjeldsposter har ulike rentebindingstider. Drangedal Sparebank styrer renterisikoen mot et ønsket nivå gjennom rentebindingen på utlån, plasseringer og innlån, samt ved bruk av rentederivater. Videre foretas det fortløpende analyser for å avdekke bankens renterisiko.

Bankens balanseposter er nærmest uten renteeksponering (normal varslingstid) med unntak av beholdningen av obligasjoner og sertifikater. Beholdningen av obligasjoner og sertifikater har en gjennomsnittlig rentedurasjon på 0,14 år. Dette gir en rentefølsomhet ved 1 % renteendring på kr 227.500.- ved årets slutt.

I løpet av året har det kun blitt foretatt mindre endringer i bankens obligasjonsbeholdning, noe som medfører at det heller ikke er endringer i renterisikoprofilen.

Banken har egen kassebeholdning med valuta. Beholdningen pr. 31.12.2017 var nok 487.705.-, og beholdningen er bokført til virkelige kurser 31.12.2017.

Renterisiko – renteendringstidspunkt for hovedpostene i balansen.

	Inntil 1 mnd.	1 – 3 mnd.	3 mnd. - 1 år	1 - 5 år	Over 5 år	Uten renter	Sum
Kontanter og fordringer på sentralbanker	61.479	-	-	-	-	4.855	66.334
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	99.252	-	-	-	-	1.500	100.752
Utlån til og fordringer på kunder	-	2.487.097	11.719	42.775	15.551	-	2.556.602
Nedskrivninger	-	-6.403	-	-	-	-4.586	-10.989
Obligasjoner og sertifikater og andre rentebærende verdipapirer	-	169.739	-	-	-	-	169.739
Øvrige eiendeler	-	-	-	-	-	133.552	133.552
Sum eiendeler	160.731	2.650.433	11.179	42.775	15.551	135.321	3.015.990

Gjeld til kredittinstitusjoner	-	-50.000	-	-	-	-	-50.000
Innskudd fra og gjeld til kunder	-151.207	-2.033.186	-	-	-	-	-2.184.393
Gjeld stiftet v/utstedelse av verdipapirer	-100.000	-290.000	-	-	-	-239	-390.239
Øvrig gjeld	-	-	-	-	-	-19.775	-19.775
Ansvarlig lånekapital	-	-60.000	-	-	-	70	-59.930
Egenkapital	-	-	-	-	-	-311.653	-311.653
Sum gjeld og egenkapital	-251.207	-2.433.185	-	-	-	-331.597	-3.015.990

Netto pålydende på ikke balanseførte finansielle derivater	-	-50.000	-	-	-	-	-50.000
Netto renteeksponering	-90.476	167.247	11.179	42.775	15.551	-196.276	-50.000

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2017

Finansielle derivater

Formål og beskrivelse av inngåtte avtaler

Banken har inngått renteswapavtaler for å redusere bankens eksponering overfor svingninger i rente/avkastning på poster innenfor balansen. Avtalene er rene sikringsforrentinger. Renteswapavtalene medfører en avtale om bytte av rentebetingelser for et avtalt beløp over en avtalt periode. Vi har pr. 31.12.2017 i alt 69,5 millioner kroner i fastrenteutlån til våre kunder. Vi har inngått renteswapavtaler pålydende 50 millioner kroner for å sikre disse. Vi anser resterende beløp som er usikret for ubetydelig risiko for banken.

Regnskapsmessig behandling - regnskapsprinsipper

Avtaler som er inngått for å redusere bankens eksponering overfor svingninger i rente/avkastning av balanseposter, er definert som sikringsforretning. Finansielle derivater som er sikringsforretninger verdsettes etter samme prinsipper som den sikrede post. Det fremkommer således ikke noen isolerte gevinster eller tap på disse. Netto resultat av rentebytteavtalene er ført mot rentekostnader og renteinntekter.

Risikofaktorer

Kursrisikoen er knyttet til verdiutviklingen på definerte aksjeindekser på børser og utviklingen på rentemarkedet i Norge. Bankens kredittrisiko i forbindelse med bytteavtalen vurderes som ubetydelig.

Virkelig verdi - markedsverdi

Verdievalueringen er basert på indikativ gjennomsnittspris (av kjøp og salg) og forutsetter at bytteavtalen løper fram til forfall. Vurderingen er ment for evalueringsformål for det aktuelle tidspunkt og er ikke nødvendigvis sammenfallende med den verdi kontrakten ville hatt dersom denne hadde blitt omsatt i markedet på dette tidspunkt.

Rentebytteavtaler utenom balansen		Nominelt beløp	Markedsverdi
Sikringsportefølje / Instrument	Løpetid		
Renteswapavtaler for sikring av fastrenteutlån til kunder	2015 - 2020	10.000	9.853
Renteswapavtaler for sikring av fastrenteutlån til kunder	2015 - 2025	20.000	19.783
Renteswapavtaler for sikring av fastrenteutlån til kunder	2016 - 2019	10.000	10.006
Renteswapavtaler for sikring av fastrenteutlån til kunder	2017 - 2022	10.000	9.965
Sum renteswapavtaler		50.000	49.607

Note 4 Utlån og tap på utlån

Utlån og garantier er bokført i henhold til gjeldende lover og forskrifter, herunder utlånsforskrift fastsatt 21. desember 2004 med ikrafttredelse 1. januar 2006. Utlån til kunder er pr. 31.12.2017 vurdert til amortisert kost. Med amortisert kost menes historisk kost justert for mottatte avdrag samt nedskrivninger for tap. Da banken kun har en uvesentlig andel utlån med fastrente eller med fast margin anses amortisert kost å tilsvare virkelig verdi også for disse lånene.

Etableringsgebyrer som belastes kunden ved låneopptak, inntektsføres direkte.

Alle engasjementer blir fulgt opp ved månedlig gjennomgang av restanse-, overtrekkslister og nedenfor nevnte risikoklassifiseringssystem.

Misligholdte og tapsutsatte lån:

Et engasjement anses som misligholdt når kunden ikke har betalt forfalte terminer på utlån innen 90 dager etter forfall, eller når overtrekk på rammekreditt eller innskuddskonti ikke er inndeckt innen 90 dager etter at rammekreditten eller kontoen ble overtrukket.

Tapsutsatte lån er lån som ikke er misligholdte, men hvor kundenes økonomiske stilling innebærer sannsynlighet for tap på et senere tidspunkt og det er foretatt individuell nedskrivning.

Bokføring av renter:

Når det er foretatt nedskrivning på et engasjement skal det vurderes om renter utgjør deler av den forventede kontantstrømmen. I de tilfeller der det ventes at kunden helt eller delvis ikke vil betale renter, vil inntektsføringen bli stoppet, og beregnede renter vil bli ført som opptjente ikke mottatte inntekter i balansen.

Konstaterte tap på engasjementer er tap som regnes som endelige. Dette omfatter tap hvor banken har mistet sitt krav overfor debitor ved konkurs, stadfestet gjeldsnemnd, tvangspant som ikke har ført fram, rettskraftig dom eller inngått avtale. Der de vurderte sikkerheter åpenbart ikke dekker engasjementet, blir det alltid vurdert nedskrivning ved mislighold. I slike tilfeller blir nedskrivningen alltid foretatt når mislighold har lengre varighet enn 90 dager. Når det

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2017

gjelder vurdering av sikkerheter på panteobjekter ved individuelle nedskrivninger, verdsettes disse til antatt virkelig verdi på antatt tidspunkt for realisasjon eller egen overtagelse av sikkerheter.

Nedskrivning på enkelte lån og grupper av lån foretas i de tilfeller det foreligger objektive bevis for verdifall. Verdifallet må være et resultat av en eller flere hendelser inntruffet etter første gangs bokføring. Nedskrivningen beregnes som differansen mellom utlånets bokførte verdi og nåverdien av estimerte framtidige kontantstrømmer, neddiskontert med utlånets opprinnelige effektive rentesats. Dersom banken har bevilget flere lån til en og samme kunde, vil en engasjementsvurdering være å betrakte som en individuell vurdering.

Vurdering av om det foreligger objektive bevis for verdifall skal foretas enkeltvis av alle utlån som anses som vesentlige. Utlån som er vurdert individuelt for nedskrivning og hvor nedskrivning er gjennomført skal ikke medtas i gruppevurdering av utlån.

Banken fordeler sine utlån på PM – lån til personmarkedet og BM – lån til bedriftsmarkedet.

Disse lånegruppene er inndelt i ulike risikoklasser i samsvar med bankens risikoklassifiseringssystem, som er beskrevet nærmere nedenfor. I tillegg er BM fordelt bransjemessig. Med utgangspunkt i risikoklassene innenfor PM og BM samt tilhørende relevant statistisk materiale er gruppevis nedskrivninger beregnet.

Overtatte eiendeler som overtas i forbindelse med inndrivelse av engasjementer og som er ment for rask realisasjon, bokføres i balansen som omløpsmidler. Eiendelene vurderes til antatt realisasjonsverdi på overtakelsestidspunktet. Eventuelle tap/gevinster ved avhendelse eller revurdering av verdi på slike eiendeler føres som tap/reduksjon i tap på utlån.

Bankens utlånspraksis tilsier at det ikke gjennomføres reforhandling av utlån med bakgrunn i at mislighold vurderes å være nær forestående. Refinansieringer, reforhandling av vilkår og øvrige endringer av engasjementer skjer med bakgrunn i reelle kredittmessige vurderinger.

Tabell over risikofordelt utlånsportefølje pr 31.12.2017.

Banken bruker et risikoklassifiseringssystem som deler kundene i klasser fra 1 – 12. Klasse 1 – 3 er lav risiko, klasse 4 – 7 er middels risiko og klasse 8 – 10 er høy risiko. Klasse 11 er misligholdte engasjementer og klasse 12 er tapsutsatte engasjementer. Modellen innhenter tilgjengelig informasjon om kunden og beregner sannsynlighet for at kunden går i mislighold i løpet av de kommende 12 måneder. Modellen sier ikke noe om hvilken tapsrisiko det er i engasjementet, kun sannsynlighet for mislighold.

Risikomatrise:

	Brutto utlån		Garantier		Trekkfasiliteter		Individuelle nedskrivninger	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Lav risiko	71,9%	70,7%	67,6%	68,6%	78,3%	77,0%		
Middels risiko	20,5%	21,5%	23,5%	21,3%	19,6%	20,4%		
Høy risiko	7,0%	6,8%	6,4%	9,0%	1,7%	2,5%		
Misligholdte	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,1%	21,3%
Tapsutsatte	0,5%	0,9%	2,5%	1,1%	0,4%	0,1%	98,9%	78,7%
Ikke klassifisert	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%		
Sum %	100%	100%	100%	100%	100 %	100%	100%	100%
Beløp i kr. 1 000	2.556.602	2.194.652	31.566	37.598	136.452	129.203	6.403	6.891

Banken benytter to hovedmodeller for risikoklassifisering, en for personmarked og en for bedriftsmarked. Begge hovedmodellene er delt inn i tre delmodeller, ekstern (generisk) modell, intern (atferds) modell og makromodell. Delmodellene har ytterligere modellsplitt for bedre å finne optimal vektning av variablene i modellene. Modellene er bygd opp slik at kunden vurderes etter en rekke variabler, for hver variabel får kunden poeng. Høyere samlet poeng gir bedre risikoklasse for kunden.

Banken vektlegger risiko ved prising av engasjementer. Normalt vil det derfor være en relativ sammenheng mellom risikoklassifisering og prising av lån. De lån som har lavest rente har også tilsvarende lav risiko.

Overvåking av kredittrisiko og oppfølging av tapsutsatte engasjementer tillegges stor vekt i banken. Kredittrisiko overvåkes bl.a. gjennom misligholdsrapportering, restanserapportering og risikoklassifisering. Ettersom bankens system for risikoklassifisering er relativt nytt, foreligger det ingen fullgod historikk for å predikere gjennomsnittlig forventet tapsnivå for hver risikogruppe. Basert på erfaringstall og den sammensetning banken har i næringslivsporteføljen, antas forventet gjennomsnittlig årlig tap å utgjøre mindre enn 0,30 % for perioden 2018 – 2022. Størstedelen av tapene vil

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2017

forventes å komme i høy og middels risikoklasse. Tapsnivået i person- og næringslivsmarkedet har generelt vært lavt i flere år, men man forventer at dette vil øke noe de neste årene med bakgrunn i økende rentenivå. Banken fører en forholdsvis konservativ linje med hensyn til sikkerhetskrav knyttet til utlån. Risikoen for tap på utlån kan bl.a. avhjelpes hvis banken utfører et godt håndverk ved kredittvurderingen, aktiv bruk av risikoklassifiseringssystem, oppfølging av hvert enkelt problemengasjement og gode inkassorutiner.

Antatte forventede tap i personmarkedet antas å være marginale i forhold til renteinntekter. Dette vil også gjelde for næringslivsengasjementer i gruppen lav og middels risikogrupper, mens tap i risikogruppe høy forventes å være betydelig mindre enn gruppens renteinntekter.

Engasjementenes rente- og avdragsbetingelser

Bankens rente- og avdragsbetingelser reflekterer i store trekk de avgitte sikkerheter og den økonomi som foreligger på det enkelte engasjement. Banken har standardisert sine betingelser i en prisliste som er tilgjengelig for våre kunder. Utgangspunktet er at et lån med en lavere risiko prises lavere enn et lån med en høyere risiko. Derfor vil lån med pant i bolig innenfor 60 % av verdien prises lavere enn lån med dårligere sikkerhet.

Tabell over utlån og garantier fordelt etter sektor

Sektor	Utlån		Garantier	
	2017	2016	2017	2016
Offentlig sektor	-	727	-	-
Næringsdrivende	370.627	333.540	10.815	12.405
Personmarkedet	2.185.975	1.860.385	20.751	25.193
Sum	2.556.602	2.194.652	31.566	37.598

Geografisk fordeling

Ingen del av bankens utlån eller garantier for 2017 eller 2016 anses ytet til spesielle geografiske risikoutsatte områder. Det vises til bankens oversikt over utlån og garantier fordelt på geografiske områder.

Tabell over utlån og garantier fordelt etter geografisk område

Geografisk område	Utlån		Garantier	
	2017	2016	2017	2016
Drangedal	772.346	755.220	4.893	5.317
Kragerø	391.095	358.359	2.843	2.514
Grenland *	885.409	631.007	1.455	1.462
Telemark for øvrig	83.740	71.448	1.560	4.566
Oslo *	148.526	145.931	19.331	23.619
Andre	275.486	232.687	1.484	120
Sum	2.556.602	2.194.652	31.566	37.598

* Garantier i Oslo er garantier for lån formidlet til Eika Boligkreditt.

* Grenland inkluderer Skien, Porsgrunn, Siljan og Bamble.

Diverse fordeling på viktige næringer

	Brutto utlån		Garantier		Trekkfasiliteter		Misligholdte Engasjement		Tapsutsatte engasjement		Individuelle nedskrivninger	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Personkunder	2.185.975	1.860.385	20.751	25.193	91.985	84.176	2.070	2.230	1.543	1.769	1.246	1.707
Offentlig forvaltning	-	727	-	-	20.000	20.000	-	-	-	-	-	-
Viktige næringer:												
Primærnæringer	28.141	21.697	201	75	4.103	1.563	-	-	-	-	-	-
Industri og bergverk	12.430	14.211	260	60	824	1.055	-	-	2.134	2.227	1.283	1.283
Bygg, anlegg, kraft, vann	72.273	75.067	4.189	5.724	7.855	11.417	-	4.615	1.684	-	1.499	1.075
Handel, hotell og rest.	21.333	22.299	975	1.462	6.105	5.981	-	-	3.799	6.004	1.249	1.700
Transport, kommun.	8.719	6.954	3.240	3.198	1.295	917	-	-	-	-	-	-
Eiendomsdrift, fin.tj.ytelse	203.457	167.452	1.735	1.856	2.994	1.938	-	-	-	-	-	-
Tjenesteytende ellers	24.274	25.860	215	30	1.291	2.156	-	-	4.647	4.796	1.126	1.126
Totalt	2.556.602	2.194.652	31.566	37.598	136.452	129.203	2.070	6.845	13.807	14.796	6.403	6.891

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2017

Oversikt over øvrige tapsutsatte garantier

Øvrige tapsutsatte garantier	2017	2016	2015	2014	2013
Brutto tapsutsatte garantier	810	425	600	0	0
- individuelle nedskrivninger	0	0	0	0	0
=Netto tapsutsatte garantier	810	425	600	0	0

Banken har ikke misligholdte garantier.

Oversikt over totale misligholdte og øvrige tapsutsatte utlån

Misligholdte lån:	2017	2016	2015	2014	2013
Brutto misligholdte lån	2.070	6.845	1.440	15.818	13.087
- individuelle nedskrivninger	-73	-1.468	-473	-6.875	-3.200
=Netto misligholdte lån	1.997	5.377	967	8.943	9.887
Øvrige tapsutsatte lån:					
Brutto tapsutsatte lån	13.807	14.796	15.220	10.936	10.925
- individuelle nedskrivninger	-6.330	-5.424	-5.239	-3.850	-3.700
=Netto tapsutsatte lån	7.477	9.372	9.981	7.086	7.225

Oversikt over individuelle nedskrivninger

	Utlån til og fordring på kreditt-institusjoner	Utlån til og fordringer på kunder	Garantier	Totalt
Individuelle nedskrivninger pr. 01.01.2016	0	5.712	0	5.712
- Periodens konstaterte tap, hvor tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger		814		814
+ Økte individuelle nedskrivninger i perioden		118		118
+ Nye individuelle nedskrivninger i perioden		1.875		1.875
- Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden		-		-
= Individuelle nedskrivninger pr. 31.12.2016	0	6.891	0	6.891
- Periodens konstaterte tap, hvor tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger		534		534
+ Økte individuelle nedskrivninger i perioden		92		92
+ Nye individuelle nedskrivninger i perioden		1.254		1.254
- Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden		1.300		1.300
= Individuelle nedskrivninger 31.12.2017	0	6.403	0	6.403

Oversikt over gruppevise nedskrivninger

	Utlån til og fordring på kreditt-institusjoner	Utlån til og fordringer på kunder	Garantier	Total
Gruppevise nedskrivninger pr. 01.01.2016	0	4.336	0	4.336
+ Periodens endring i gruppevise nedskrivninger		250		250
= Gruppevise nedskrivninger pr. 31.12.2016	0	4.586	0	4.586
+ Periodens endring i gruppevise nedskrivninger		-		-
= Gruppevise nedskrivninger pr. 31.12.2017	0	4.586	0	4.586

Oversikt over kostnadsførte tap på utlån, garantier og kreditttap på sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer

	Kostnadsført på utlån	Kostnadsført på garantier	Kostnadsført på sertifikater, andre rentebærende verdipapirer
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	-488	0	0
Periodens endring i gruppevise nedskrivninger	0	0	0
+ periodens konstaterte tap som tidligere er avsatt som ind. nedskrivning	2.375	0	0
+ periodens konstaterte tap som tidl ikke er avsatt som ind. nedskrivning	327	0	0
- periodens inngang på tidligere perioders kostnadsført tap	405	0	0
= Periodens tapskostnad	1.809	0	0

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2017

Resultatførte renter på utlån hvor det er foretatt individuelle nedskrivninger for tap

	2017	2016
Resultatførte renter	552	858

Note 5 Gjeld

Gjeld er bokført til opptakskurs. Renter blir løpende kostnadsført i regnskapet.

Gjeld til kredittinstitusjoner:	Særlige vilkår 31.12	Gj.snittlig rente
Lån/innskudd fra kredittinst. u/avtalt løpetid	0	
Lån/innskudd fra kredittinst. m/avtalt løpetid	50.000	1,52 %

Det er tatt opp et lån i Kredittforeningen for Sparebanker på 50 mill. 18. september 2017. Lånet har flytende rente og forfaller 17. september 2021. Gjennomsnittlig rente er beregnet av gjennomsnittlig saldo og tid.

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer

	Isin NO	Opptatt år	Forfall	Nominell rente	Gj.snittlig rente	Gjeld pr. 31.12
Obligasjonslån	001 0686694	2013	04.09.2018	1,83 %	1,90 %	125 mill.
Obligasjonslån	001 0757099	2016	04.02.2019	2,20 %	2,13 %	90 mill.
Obligasjonslån	001 0783368	2017	27.01.2020	1,68 %	1,78 %	100 mill.
Obligasjonslån	001 0806623	2017	21.05.2021	1,47 %	1,49 %	75 mill.

Alle lånene er avdragsfrie og med flytende rente. Gjennomsnittlig rente er beregnet av gjennomsnittlig saldo og tid.

Innskudd fra og gjeld til kunder	Særlige vilkår 31.12.17	Gj.snitt rentesats:
Innskudd fra og gjeld til kunder m/avtalt tid (BSU)	57.078	3,75 %

Annen gjeld

	2017
Bankremisser	214
Betalbar skatt	7.182
Forskuddstrekk	1.017
Merverdiavgift	229
Leverandørgjeld	2.064
Gaver	620
Diverse	3.350
Sum annen gjeld	14.676

Note 6 Ansvarlig lånekapital

	Valuta	Opptatt år	Forfall	Nominell rente	Rentekostnad	Beløp
Fondsobligasjon	nok	2007	call 08.06.2017		253	0 mill.
Fondsobligasjon	nok	2017	evigvarende	4,52 %	799	30 mill.
Ansvarlig obligasjonslån	nok	2014	19.03.2024	3,00 %	954	30 mill.

Emisjonsdato for fondsobligasjonen var 8. juni 2007. Rentebetingelsene var 3 mnd. NIBOR med et tillegg på 1,20 %-poeng. Vi caller denne fondsobligasjonen 8. juni 2017.

Vi utstedte en ny fondsobligasjon 7. juni 2017. Rentebetingelsene er 3 mnd. NIBOR med et tillegg på 3,75 %-poeng. Ordinær call er første gang 7. juni 2022 og deretter på hver rentebetalingsdato. Formålet med opptaket av fondsobligasjonen er å styrke bankens kjernekapital og ansvarlige kapital.

Emisjonsdato for det ansvarlige obligasjonslånet var 19. mars 2014. Rentebetingelsene er 3 mnd. NIBOR med et tillegg på 2,15 %-poeng. Ordinær call er 19. mars 2019, og deretter på hver rentebetalingsdato. Formålet med opptaket av det ansvarlige obligasjonslånet er å styrke bankens ansvarlige kapital og samtidig tilpasse seg nytt regelverk.

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2017

Note 7 Obligasjoner, sertifikater og andre rentebærende verdipapirer

Bankens beholdning i obligasjoner og sertifikater mv er klassifisert som øvrige omløpsmidler og anleggsmidler.

ØVRIGE OMLØPSMIDLER

	Pålydende	Anskaffelses kost	Virkelig verdi	Bokført verdi
Sertifikater og obligasjoner utstedt av det offentlige	5.000	5.020	5.004	5.020
Sertifikater og obligasjoner utstedt av banker og kredittforetak	85.000	84.989	85.641	84.989
Sertifikater og obligasjoner utstedt av boligkredittforetak (OMF)	75.000	74.880	75.289	74.880
Sertifikater og obligasjoner utstedt av andre	5.000	5.000	4.862	4.850
Sum omløpsmidler	170.000	169.889	170.796	169.739

Andel børsnoterte	170.000	169.889	170.796	169.739
-------------------	---------	---------	---------	---------

Sertifikater og obligasjoner er vurdert som øvrige omløpsmidler i en portefølje til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Virkelig verdi er ligningskurs pr. 31.12.2017. Alle verdipapirene har flytende rente og er i NOK. Gjennomsnittlig effektiv rente utgjør 1,9 % og er beregnet av gjennomsnittlig saldo i året.

ANLEGGSMIDLER

Vi hadde ingen obligasjoner vurdert som anleggsmidler pr 31.12.2017.

BEHOLDNINGSENDRINGER GJENNOM ÅRET AV OBLIGASJONER SOM ER VURDERT SOM ANLEGGSMIDLER

	2017
Inngående balanse 01.01.2017	0
+ Tilgang i året	0
- Avgang i året	0
+/- Reklassifiseringer	0
- Nedskrivninger i året	0
+ Reversering av tidligere års nedskrivninger	0
Utgående balanse 31.12.2017	0

Note 8 Ansvarlig lånekapital i andre foretak

	2017	2016
Ansvarlig lånekapital bokført under utlån	0	0
Ansvarlig lånekapital i kredittinstitusjoner	0	0
Ansvarlig lånekapital i sertifikater, obligasjoner (eiendelspost 6)	0	0
Ansvarlig lånekapital i Kredittforeningen for Sparebanker (eiendelspost 3)	1.500	0
Samlet ansvarlig lånekapital	1.500	0

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2017

Note 9 Aksjer, andeler og andre verdipapirer med variabel avkastning

ØVRIGE OMLØPSMIDLER

Selskap	Foretaksnr.	Antall aksjer/andeler i vårt eie	Eierandel i %	Anskaffelseskost	Virkelig verdi	Bokført verdi
<i>Egenkapitalbevis:</i>						
Sparebanken Øst **)	NO937888937	43.126	*)	2.040	2.377	2.040
Skue Sparebank **)	NO837889812	14.940	*)	1.857	1.819	1.845
Helgeland Sparebank **)	NO937904029	5.574	*)	303	493	303
Hjelmeland Sparebank **)	NO937896581	7.467	*)	821	1.083	821
Totens Sparebank **)	NO937887787	7.083	*)	471	885	471
Kvinesdal Sparebank **)	NO937894805	8.176	*)	818	973	818
Sum egenkapitalbevis		86.366		6.310	7.630	6.298
<i>Aksjer og andeler:</i>						
North Bridge Nordic Property AS	NO990029032	590	*)	89	2	89
NBNP 2 AS	NO998845467	590	*)	11	18	11
Pluss Likviditet (rentefond)	NO0010606023	15.403	*)	15.577	15.577	15.577
Holberg OMF (rentefond)	NO0010628035	208.334	*)	20.997	20.997	20.997
Eika Kreditt (rentefond)	NO0010687262	4.545	*)	5.066	5.066	5.066
Kirkesundet Kraftinvest AS	NO993156353	1.500	*)	1.500	1.260	1.080
Sum aksjer og andeler		230.962		43.240	42.920	42.820
Sum omløpsmidler				49.550	50.550	49.118

*) Ubetydelige eierandeler.

***) Andeler i finansinstitusjoner.

Bankens beholdning av børsnoterte egenkapitalbevis, aksjer og andeler er klassifisert som øvrige omløpsmidler, og vurdert som en portefølje til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Ved fastsettelse av virkelig verdi er ligningsverdier pr. 31.12.2017 lagt til grunn.

ANLEGGSMIDLER

Selskap	Foretaksnr.	Antall aksjer/andeler i vårt eie	Eierandel i %	Anskaffelseskost	Virkelig verdi ***)	Bokført verdi
Scandinavisk Data Center	DK0183232751	3.019	*)	1.269		1.269
Spama A/S	NO916148690	100	*)	10		10
Telemarkreiser AL	NO948271966	10	*)	10		0
Drangedal Nærradio	NO965445706	20	*)	2		0
Bostrak Grendehus AL		100	*)	10		0
Buskerud Telemark Vestfold Inv. AS	NO977515157	400	*)	480		4
Drangedalsposten AS	NO980627942	20	*)	10		0
BankID Norge AS	NO0010715980	60	*)	95		95
Eika Feeder AS		15	3,57%	69		69
Eika Gruppen AS **)	NO979319568	181.252	0,75 %	7.609		7.609
Eika Boligkreditt AS **)	NO885621252	14.082.615	1,41 %	58.993		58.993
Sum anleggsmidler				68.557		68.049
Sum aksjer, egenkapitalbevis og fond				118.107		117.167

*) Ubetydelige eierandeler.

***) Andeler i finansinstitusjoner.

****) Virkelig verdi er opplyst der slik verdi kan fastsettes.

Bankens beholdning av ikke børsnoterte aksjer og andeler er klassifisert som anleggsmidler, og er vurdert til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi.

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2017

BEHOLDNINGSENDRINGER GJENNOM ÅRET AV VERDIPAPIRER SOM ER VURDERT SOM ANLEGGSMIDLER

	2017
Inngående balanse 01.01.2017	62.761
+ tilgang i året	5.381
- avgang i året	93
+/- reklassifiseringer	-
- nedskrivninger i året	-
+ reversering av tidligere års nedskrivning	-
Utgående balanse 31.12.2017	68.049

Note 10 Provisjoner og gebyrer

	2017	2016
Kredittformidling	7.608	5.733
Verdipapirforvaltning- og omsetning	1.555	903
Betalingsformidling	7.249	6.936
Forsikringstjenester	7.636	6.014
Annen virksomhet	1.226	1.272
Sum resultatregnskap post 4.2	25.274	20.858
Eiendomsomsetning og bestyrelse resultatregnskap post 7.1	0	0

Note 11 Forvaltning- og administrasjonstjenester

Banken forvalter startlån for Drangedal kommune for i alt 27,0 millioner kroner fordelt på 90 låntakere. Dette er midler som kommunen låner i Husbanken for videre utlån. Bankens oppgave er regulert i egen avtale og innebærer ingen kredittrisiko for banken.

Banken videreformidler lån til Eika Boligkreditt. Dette gjelder kun boliglån som er innenfor 60 % av markedsverdi. Vår portefølje pr. 31.12.2017 er 1.145,5 millioner kroner. Vi stiller garantier for en del av beløpet. Se note 12.

Note 12 Poster utenom balansen

Fordeling av garantiansvar	2017	2016
Betalingsgarantier	2.373	2.324
Kontraktsgarantier	4.999	6.678
Lånegarantier for formidlede lån til Eika Boligkreditt	19.331	23.601
Annet garantiansvar	4.863	4.995
Garanti overfor Bankenes Sikringsfond	0	0
Samlet garantiansvar	31.566	37.598
Forpliktelses:		
Bevilgede ikke disponerte lån og kreditter	136.452	129.203
Deponerte obligasjoner til sikkerhet for D-lån i Norges Bank	95.277	85.034
Sum forpliktelses utenom balansen	231.729	214.237

Note 13 Antall ansatte

Gjennomsnittlig antall ansatte har i løpet av regnskapsåret vært 32 som samlet utgjorde 28,5 årsverk.

Fra 2006 er det innført obligatorisk tjenstepensjon. Vi har i mange år hatt tjenstepensjon for alle våre medarbeidere og oppfyller dermed kravet i lov om obligatorisk tjenstepensjon. Se note 15.

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2017

Note 14 Ytelser til ledende personer og tillitsvalgte

	Lønn/ honorarer	Pensjons- kostnader	Øvrig godtgj.	Sum
Ansatte:				
Banksjef Kjell Nærum	1.224	182	21	1.427
Styret:				
Styrets leder Arne Lunde	74	0	0	74
Styrets nestleder Jan Gunnar Tors	45	0	0	45
Styremedlem ansattes representant Sissel Bakken (frem til 16. mars 2017)	9	0	0	9
Styremedlem ansattes representant Anne Marit Dalene (fra 16. mars 2017)	38	0	0	38
Styremedlem Jannecke Langved	47	0	0	47
Styremedlem Linda Amanda Celin	44	0	0	44
Fast møtende varamedlem Kai Tore Austad	35	0	0	35
Varamedlem ansattes representant Gro Bente Rønningen	2	0	0	2
Sum styrets medlemmer	294	0	0	294
Forstanderskapet:				
Forstanderskapets leder Tyke Tveit	18	0	0	18
Øvrige medlemmer av forstanderskapet (valgkomite)	10	0	0	10
Sum forstanderskapets medlemmer	28	0	0	28

Det er ingen avtaler som gir daglig leder, ledende ansatte eller noen av styrets medlemmer særskilte vederlag ved opphør eller endring av ansettelsesforholdet/vervet. Det er utbetalt bonus på kr 16.264.- pr. årsverk til samtlige ansatte funksjonærer i 2017.

Revisjon.

Revisors godtgjørelse utgjorde kr 250.000,-. Denne fordeler seg med kr 205.000,- på revisjonstjenester, kr 26.000,- for andre attestasjonstjenester og kr 19.000,- for andre ikke-revisjonstjenester. Beløpene er eksklusive mva.

Note 15 Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser

AFP-ordningen er ikke en førtidspensjonsordning, men en ordning som gir et livslangt tillegg på den ordinære pensjonen. De ansatte kan velge å ta ut AFP-ordningen fra og med fylte 62 år, også ved siden av å stå i jobb, og den gir ytterligere opptjening ved arbeid fram til 67 år. AFP-ordningen er en ytelsesbasert flerforetakspensjonsordning, og finansieres gjennom premier som fastsettes som en prosent av lønn. Foreløpig foreligger ingen pålitelig måling og allokering av forpliktelse og midler i ordningen. Regnskapsmessig blir ordningen behandlet som en innskuddsbasert pensjonsordning hvor premiebetalingen kostnadsføres løpende, og ingen avsetninger foretas i regnskapet. Det er ikke fondsoppbygging i ordningen og det forventes at premienivået vil øke for de kommende årene.

Innskuddsbasert pensjonsavtale

Alle bankens ansatte dekkes av en innskuddsbasert pensjonsavtale som oppfylder kravene til obligatorisk tjenestepensjon (OTP). Innskuddsbasert pensjonsordning innebærer ingen forpliktelse for banken utover en andel av lønn som hvert år må innbetales.

Årets pensjonskostnad fremkommer slik:	2017	2016
Kostnadsført til kollektiv pensjonsordning	0	1.360
Inntektsført ved avvikling av kollektiv pensjonsordning	0	-5.061
Kostnadsført AFP-ordning	309	317
Kostnadsført innskuddsbasert tjenestepensjon	1.556	624
Sum pensjonskostnader	1.865	-2.760

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2017

Note 16 Lån og sikkerhetsstillelse til ledende personer og tillitsvalgte

	Lån	Garanti
Ansatte:		
Til banksjef Kjell Nærum	0	0
Til øvrige ansatte	33.776	0
Sum ansatte	33.776	0
Rentesubsidier av lån til ansatte	522	
Styret:		
Til styrets leder Arne Lunde	0	0
Til styrets nestleder Jan Gunnar Tors	0	0
Til de ansattes representant styremedlem Anne Marit Dalene	892	0
Til styremedlem Linda Amanda Celin	1.892	0
Til styremedlem Jannecke Langved	1.911	0
Til fast møtende varamedlem Kai Tore Austad	339	0
Sum styrets medlemmer	5.034	0
Forstanderskapet:		
Til forstanderskapet leder Tyke Tveit	2.026	0
Til øvrige medlemmer av forstanderskapet	9.514	0
Sum forstanderskapets medlemmer	11.540	0

Vilkår for lån og garantier for øvrige ansatte er ikke opplyst, idet disse er gitt på standard vilkår, eller generelle vilkår som benyttes for ansatte.

Note 17 Andre driftskostnader

	2017	2016
Kostnader til leide lokaler	1.131	852
Forsikringer	138	126
Utgifter maskiner, inventar og bygningsteknisk	547	484
Eksterne tjenester	1.450	908
Honorar revisor	312	310
Kontingenter	2.784	2.994
Utgifter vedrørende egne obligasjoner	340	247
Diverse	479	739
Sum post 10.2 i resultatregnskapet	7.181	6.660

Note 18 Immaterielle eiendeler og varige driftsmidler

Faste eiendommer og varige driftsmidler balanseføres og avskrives over driftsmidlets forventede levetid. Direkte vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende under driftskostnader, mens påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet. Dersom gjenvinnbart beløp av driftsmiddelet er lavere enn balanseført verdi foretas nedskrivning til gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsverdi og verdi i bruk. Verdi i bruk er nåverdien av de fremtidige kontantstrømmene som eiendelen vil generere.

(beløp angitt i hele kroner)

Spesifikasjon	Maskiner/inventar/bil	Bygninger
Anskaffelseskost	4.989.793	8.953.943
Tidligere av- og nedskrevet	-2.194.493	-6.810.543
Bokført verdi pr. 01.01.2017	2.795.300	2.143.400
Tilgang i året	87.500	0
Avgang i året	0	0
Ordinære avskrivninger 2017	-629.700	-268.400
Bokført verdi pr. 31.12.2017	2.253.100	1.875.000
(balanse post 11.1 og 11.2)		
Lineære avskrivningssatser	10 – 33 %	3 – 8 %

Bokført verdi av bankbygget som ligger i Drangedal kommune utgjør kr 1.875.000,-. Bygget har et areal på 800 m2, og hele bygget utnyttet til egen virksomhet.

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2017

Leieavtaler:

Banken har leietomt vedrørende bankens bygg i Drangedal sentrum. Leieavtalen utløper pr. 1.1.2060.

Avd. Sannidal: Leiekontrakt til lokaler til april 2024.

Avd. Porsgrunn: Leiekontrakt til lokaler til februar 2027.

Avd. Ulefoss: Leiekontrakt til lokaler til januar 2019.

Minibank Neslandsvatn: Leiekontrakt for lokalet med 6 mnd. oppsigelse.

Note 19 Beregning av skattekostnad/midlertidige forskjeller:

(beløp angitt i hele kroner)

Spesifikasjon grunnlag skattefordel	31.12.2017	01.01.2017	Endring
Anleggsmidler	-81.194	-50.296	30.898
Obligasjoner	-150.000	-655.700	-505.700
Sum utlignbare forskjeller	-231.194	-705.996	-474.802
Utsatt skattefordel	-57.798	-176.499	-118.701

Utsatt skatt og utsatt skattefordel beregnes på grunnlag av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende forskjeller vurderes mot hverandre innenfor samme tidsintervall. Dette medfører at skattereduserende midlertidige forskjeller som forventes å kunne bli reversert langt frem i tid, ikke kan utlignes mot skatteøkende forskjeller som er reversert tidligere. Beregning av skatt/utsatt skattefordel er basert på 25 % skatt.

Grunnlag for årets betalbare skatt: (beløp angitt i hele kroner).	Grunnlag skatt	Betalbar skatt 25%
Ordinært resultat før skatt	32.068.493	
Ikke fradragsberettigede kostnader	98.793	
Ikke skattepliktige inntekter	- 3.843.150	
Endringer i midlertidige forskjeller	-474.802	
Forskjell R-messig og S-messig gevinst aksjer og egenkapitalbevis	-1.359.044	
Grunnlag for betalbar inntektsskatt	26.490.289	6.622.572
Betalbar skattegjeld inntektsskatt pr. 31.12.		6.622.572
Betalbar skattegjeld formuesskatt pr. 31.12.		559.817
For lite avsatt skatt tidligere år		7.403
Endring utsatt skattefordel		118.701
Årets skattekostnad på ordinært resultat		7.308.493

Forklaring til hvorfor årets skattekostnad ikke utgjør 25 % av resultat før skatt:	2017
25 % skatt av resultat før skatt	8.017.123
25 % skatt av permanente forskjeller	-1.275.850
For lite avsatt skatt tidligere år	7.403
Formuesskatt	559.817
Beregnet skattekostnad	7.308.493
Effektiv skattesats	22,8%

Note 20 Endringer i egenkapitalen

	2017	2016
Sparebanken fond 01.01.	282.993	261.002
Årets overføring	24.160	22.480
+ Estimatavvik ført mot egenkapitalen	0	0
- Avsluttet ytelsespensjon	0	489
Sparebanken fond 31.12	307.153	282.993
Gavefond 01.01	4.500	4.000
Årets overføring	0	650
Årets utdeling	0	-150
Gavefond 31.12	4.500	4.500
Sum egenkapital	311.653	287.493

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2017

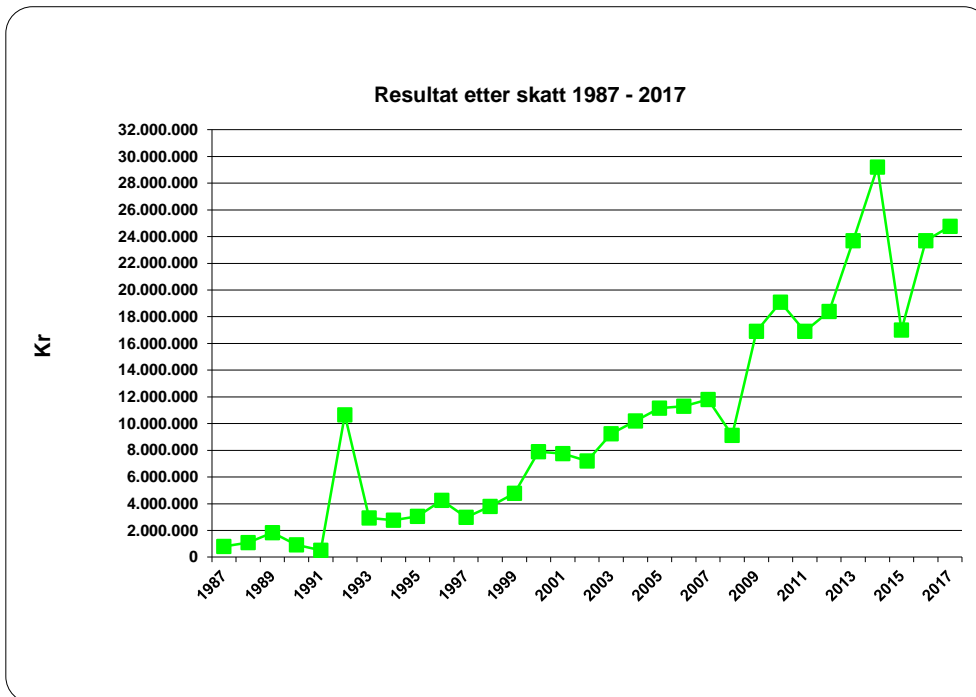
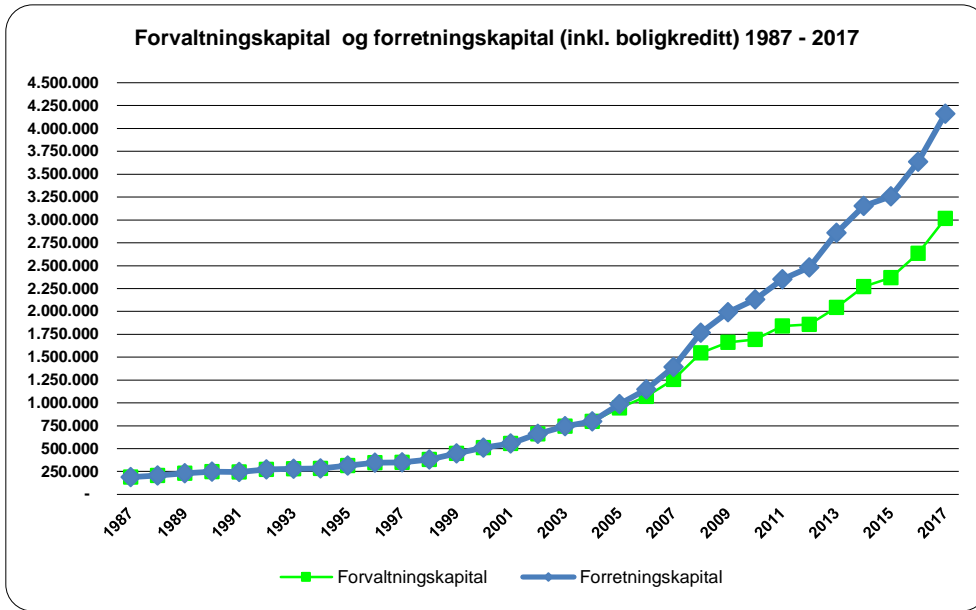
Note 21 Kapitaldekning

	2017	2016
Sparebankens fond	307.153	282.993
+ gavefond	4.500	4.500
- fradrag for ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner	-35.825	-24.031
= ren kjernekapital	275.828	263.462
+ fondsobligasjon	29.947	14.979
- fradrag for ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner	-4.478	-8.010
= kjernekapital	301.297	270.431
+ ansvarlig lån	29.982	29.968
- fradrag for ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner	-4.478	-8.010
Netto ansvarlig kapital	326.801	292.389
Beregningsgrunnlag		
Kreditrisiko	1.486.025	1.230.909
Markedsrisiko	0	0
Operasjonell risiko	128.366	127.039
Avsetninger som ikke kan medregnes i ansvarlig kapital	-4.586	-4.586
Frادrag for ansvarlig kapital i andre finansinst. og vp.fond	-44.781	-40.051
Beregningsgrunnlag	1.565.024	1.313.311
Ren kjernekapital i %	17,62 %	20,06 %
Kjernekapital i %	19,25 %	20,59 %
Ansvarlig kapital i prosent (kapitaldekning)	20,88 %	22,26 %

Myndighetenes minimumskrav til kapitaldekning er 15,5 % inkl. vedtatte buffere. I tillegg kommer det et Pilar 2 tillegg til vår bank på 2,2 %.

Note 22 Nøkkeltall

<i>Nøkkeltall er annualisert der annet ikke er spesifisert</i>	2017	2016
Resultat		
Kostnader i % av inntekter	58,42 %	55,84 %
Kostnader i % av inntekter justert for verdipapirgevinster og avvikling ytelsespensjon	60,90 %	66,06 %
Netto renteinntekter i % av FVK (gjennomsnittlig forvaltningskapital)	3,06 %	3,06 %
Netto rentekostnader i % av FVK	1,30 %	1,32 %
Netto rentemargin i % av FVK	1,76 %	1,74 %
Andre inntekter i % av FVK, eks verdipapirer	0,94 %	0,91 %
Tap i % av FVK	0,06 %	0,09 %
Resultat i % av FVK etter skatt	0,86 %	0,95 %
Egenkapitalavkastning etter skatt	8,62 %	8,95 %
Balanse		
Utlånsvekst siste 12 måneder	16,49 %	9,57 %
Utlånsvekst siste 12 måneder inkl. overførte lån i Eika Boligkreditt	15,75 %	10,50 %
Andel lån til personkunder overført til Eika Boligkreditt av totale utlån til personkunder	34,38 %	35,00 %
Andel BM i forhold til totale utlån	14,50 %	15,23 %
Innskuddsvekst siste 12 måneder	11,76 %	5,94 %
Innskuddsdekning	85,44 %	89,07 %
Soliditet		
Ren kjernekapitaldekning	17,62 %	20,06 %
Kjernekapitaldekning	19,25 %	20,59 %
Kapitaldekning	20,88 %	22,26 %
Leverage ratio	9,85 %	10,07 %
Likviditet		
LCR	139 %	151 %
NSFR	144 %	126 %

Uavhengig revisors beretning

Til forstanderskapet i Drangedal Sparebank

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Drangedal Sparebanks årsregnskap som består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettvisende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2017, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Annen informasjon

Ledelsen er ansvarlig for annen informasjon. Annen informasjon består av årsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke annen informasjon, og vi attesterer ikke den andre informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese annen informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom annen informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den andre informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og banksjefs ansvar for årsregnskapet

Styret og banksjef (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettvisende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik internkontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen.

Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.

- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Kragerø, 22. februar 2018
BDO AS

Espen Åsulfsen
statsautorisert revisor

<hr/> <p><i>Hovedkontor Drangedal</i></p> <p><i>Strandgt. 8</i></p> <p><i>3750 Drangedal</i></p> <hr/>	<hr/> <p><i>Avdelingskontor Porsgrunn</i></p> <p><i>Storgt. 96C</i></p> <p><i>3921 Porsgrunn</i></p> <hr/>
<hr/> <p><i>Avdelingskontor Sannidal</i></p> <p><i>AMFI Kragerø</i></p> <p><i>3766 Sannidal</i></p> <hr/>	<hr/> <p><i>Avdelingskontor Ulefoss</i></p> <p><i>Jernverksvegen 14</i></p> <p><i>3830 Ulefoss</i></p> <hr/>
<hr/> <p><i>Telefon: 35997400 – post@drangedalsparebank.no</i></p> <p><i>www.drangedalsparebank.no</i></p> <hr/>	

**DRANGEDAL
SPAREBANK**

Lett å snakke med